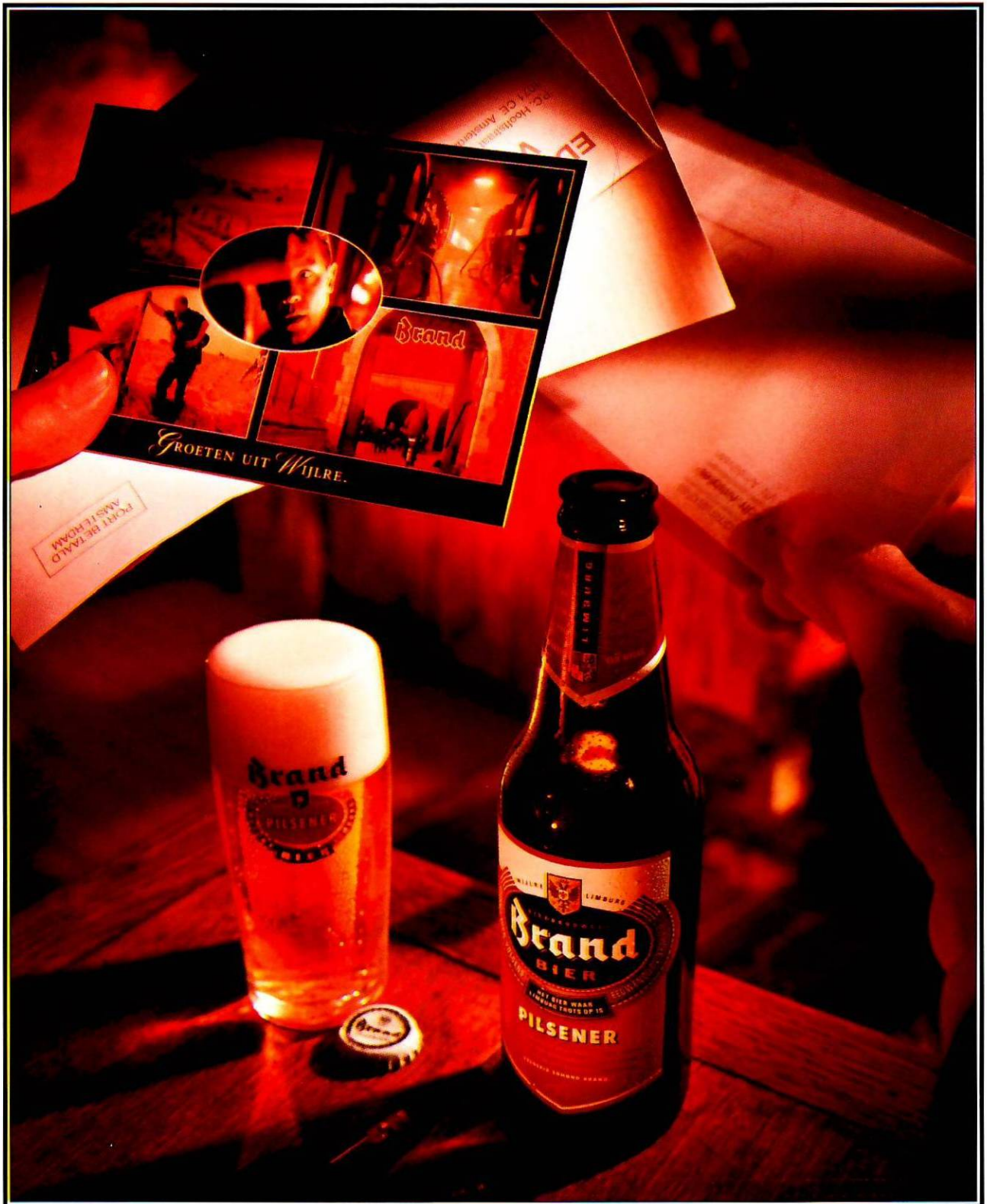

Nr. 30 - Maart 1996
8e jaargang
Verschijnt 4x per jaar
Prijs per stuk Hfl 6,-

LIMBURGS SCHUTTERSTIJDSCHRIFT

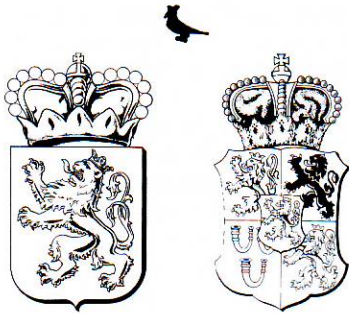

Brand

HET BIER WAAR LIMBURG TROTS OP IS.

Het 'Limburgs Schutterstijdschrift'

Het Limburgs Schutterstijdschrift is een uitgave door en onder auspiciën van de stichting Steun Aan het Schutters- en gildewezen in de beide Limburgen (S.A.S.).

Abonnementen

Het Limburgs Schutterstijdschrift verschijnt 4x per jaar.
Abonnementsprijs Hfl 25,- / BF 480 per jaar bij vooruitbetaling.
Losse nummers à Hfl 6,- / BF 115 excl. Hfl 3,- / BF 60 verzendkosten.

Bankrelaties

Nederland: Rabobank Heythuysen, rekeningnummer 12.22.15.125
Postgironummer 2878343
België: Gemeentekrediet van België Agentschap Kinrooi, rekeningnr. 068-2059877-12.

Redactie-adres en nieuw abonnement

Brouwerslaan 25
6093 GG Heythuysen.

Druk

Drukkerij Limburgsche Post
Heerstraat Noord 69
6099 AW Beegden.

Voorbehoud

Plaatsing van een artikel in dit tijdschrift houdt niet in, dat de inzichten van de schrijver worden gedeeld door de redactie.
Bij overname van artikelen is bronvermelding vereist.

De redactie stelt het algemeen belang boven het persoonlijk belang en behoudt zich daarmee het recht voor om aangeboden teksten te wijzigen, in te korten of zelfs niet te plaatsen.

ISSN: 1382-0893.

BESTE SCHUTTERS-VRIENDEN,

Tijdens de receptie van de overwinnaar van het OLS-1995 op 2 september 1995 in Bocholt deed OLS-president Lei Stals een zeer opmerkelijke uitspraak. Lei Stals: "De medewerking van het Federatiebestuur inzake de organisatie van een OLS-Feest mag niet overschat worden. De medewerking blijft slechts beperkt tot de schietwedstrijden".
Ik vroeg Lei Stals of het hier om een verspreking ging. "Neen" was zijn resolute antwoord "het was geen verspreking, reeds bij eerdere OLS-Feesten zoals in Schaesberg heb ik hetzelfde gezegd".

Met deze uitspraak van Lei Stals keert het Federatiebestuur weer terug in de rol die het ook vervulde toen de OLS-Federatie in 1937 officieel van start ging.

De organisator krijgt door deze uitspraak de mogelijkheid om het feest zodanig in te richten zoals zij het zelf graag wilt. De zaken die van Federatiezijde worden aangereikt moeten dan gezien worden als adviezen die niet bindend kunnen zijn.

Toch haastte Lei Stals zich door er aan toe te voegen dat de organiserende schutterij moet voldoen aan een aantal criteria door de OLS-Federatie opgesteld. Indien dit laatste inderdaad zo is, zo geeft het Federatiebestuur aan medeverantwoording te willen dragen bij een OLS-Feest.

Tijdens de laatste Federatievergadering op 21 oktober in Sittard schetste Jacob Gorissen de ervaringen met de leden van het Federatiebestuur inzake de organisatie van het OLS-1995. In nette bewoordingen gaf hij duidelijk aan dat er binnen het bestuur geen eenduidigheid bestaat inzake bepaalde zaken. Federatiebestuursleden die de besprekingen voor een OLS-Feest bijwoonden hadden geen mandaat. Ook was het meermalen voorgekomen dat een eenmaal ingenomen standpunt enkele weken later werd herroepen of dat federatiebestuursleden onvoldoende op de hoogte waren van de vigerende voorschriften of er een eigen interpretatie aan gaven. Het meest schrijnende voorbeeld dat Gorissen gaf was inzake de afstand tussen de oplegpaal en de schietboom enkele dagen vóór het OLS-Feest moest beginnen.

Gorissen gaf ook aan dat het bestuur van de OLS-Federatie geen contractpartner is inzake het afsluiten van contracten met bijvoorbeeld leveranciers. Verder vond hij dat de expertise van de OLS-Federatie node gemist kan worden maar beperkt moet blijven tot het geven van adviezen. Ook vond hij dat eenduidigheid nodig is binnen de bestuursleden van het Federatiebestuur onderling.

Harde uitspraken van zowel de OLS-president zelf als van de organisator van een goed georganiseerd en goed verlopen OLS-Feest, waarover de zittende bondsvertegenwoordigers in het Federatiebestuur goed moeten nadenken.

Wim Pijpers, Hoofdredacteur.

Het volgende nummer van het Limburgs Schutterstijdschrift zal in juni verschijnen. Kopij en advertenties kunnen aangeleverd worden tot 15 april bij het redactie-adres.

Erratum: In het vorige nummer staat vermeld op pagina 28 dat schutterij St. Antonius-Nederweert een 6e prijs behaalde tijdens het 4e LDS. Dit is onjuist, het betrof hier schutterij St. Lucie-Nederweert. De 5e prijs werd behaald door St. Martinus-Kessenich en niet door de Breidelzonen. Waarvan akte.

Bij de voorpagina: In 1995 vierde Schutterij St. Martinus-Vlodrop haar 375-jarig bestaan. Bij die gelegenheid werd een prachtig verzorgd boekwerk uitgegeven met deze voorplaat.

SCHUTTERIJ ST. MONULPHUS EN GONDULPHUS-ROTEM (2)

Het is niet gemakkelijk de ontstaansgeschiedenis van de schutterij van Rotem bij benadering te bepalen, daar in 1922 door een brand in het schutterslokaal belangrijk archiefmateriaal verloren ging. Zo zijn wij aangewezen, voor wat de beginfase betreft, op het weinige dat uit de brand kon gered worden, namelijk een zestal breuken (schuttersplaten) maar geen enkel register indien er een zou bestaan hebben.

drossaardambt Stokkem werden opgeëist om op te trekken naar de Donderslag (Meeuwerheide) om zich te verzetten tegen een Loreins leger waar de bloem van vele schutterijen de dood vonden waartussen ook twee Rotemenaren.

Het dorpsbestuur was voor deze hulp verplicht de schutterijen een schietplein te bezorgen waar zij regelmatig oefenden en waar ook jaarlijks "de vogel werd geschoten".

Tongeren. De feiten werden gepleegd door Jacobus Colson luitenant en enkele leden, die hiervoor door Smeets voor de schepensbank werden gedaagd.

Als luitenant nam Jacobus Colson alle schuld op zich en beweerde niet de intentie gehad te hebben "den voors. heer in syn recht of possessie te krencken geattenteert dat de officieren derselve van mijnning ende opinie waren dat de gracht op welcke de voors. boomen wassende toebehoorde aen de drie bancken dewelcke de schutterijen van alle tijden eens op het jaer gewoon waeren twee of drie boomen te cappen".

Om verdere moeilijkheden te voorkomen, stelde Jacobus Colson voor als straf een boeteweg te doen naar Vendôme in Frankrijk, die echter kon afgekocht worden met twee en een halve goud-gulden en tevens alle onkosten te betalen. Maar de aanklager beriep zich niet alleen op de gepleegde daad, doch op het feit dat enige leden van de schutterij zover waren gegaan door het uiten van bedreigingen om nog meer bomen te zullen kappen.

De heer van Ommerstein verklaarde hierop: "den eersten comparant (verschijner) voor syne erkentnisse verklaringen en offer te accepteren deselve uijt bijzondere gratie ontslaenden voor hunne aandeelen in de proceskosten mits vijftigh gulden Brab (-ants) eens welce aen de heer syn overgetelt".

Aan de hand van de breuken door koningen en keizers geschonken, kan men in veel gevallen de activiteiten en de werking van sommige schutterijen volgen, aangenomen dat volgens het reglement ieder jaar na de vogelschietdag door de nieuwe koning een plaat werd geleverd. De vogel aan de krans van de schutterij van Rotem heeft spijtig geen jaartal, maar naar zijn vorm en metaal komt het ons voor dat hij vervaardigd werd door zilversmid Frederik Malders (1593-1662).

De oudste platen dragen volgende opschriften en jaartallen:

1. Dedit Rex Goert van Meven 1597
2. Hoeb van den Wert Keiser tot Rothem 1628
3. Joannes Blommen pastor in Rotem 1647

Draagschild Schutterij St. Monulphus en Gondulphus-Rotem.

De oudste plaat dateert uit 1597 die toen door Goert van Meven aan de schutterij werd geschonken. Hieruit menen wij te moeten besluiten dat rond deze datum de schutterij werd opgericht onder de drang van allerlei omstandigheden met een tweeledig doel:

1. Om de heer bij te staan en hulp te bieden om dieven en misdadigers op te sporen en aan de justitie over te leveren.

2. Om door hun tegenwoordigheid de processies en andere kerkelijke plechtigheden meer luister bij te zetten.

Zoals elders stond de schutterij van Rotem onder bevel van een kapitein en enkele officieren die de eed van trouw deden in handen van de heer van Rotem en beloofden hem overal te volgen en te gehoorzamen in alles wat een getrouw schut gehouden is te doen.

Hierin zien wij een voorbeeld toen in 1648 alle schutterijen van het

Het is zelfs niet vreemd vast te stellen dat gegoede burgers eigendommen afstonden aan de schutterij tot groei en bloei van de vereniging.

In 1763 en tot in begin van de 19e eeuw, was de schutterij van Rotem eigenaar van een perceel akkergrond in het Gijskensveld en van een perceel bos in de "Schuttersband" in het Mortelveld.

Deze percelen waren aan het bestuur der domeinen onbekend, doch werden opgespoord en op 11 mei 1827 overgedragen aan het Armenbestuur. Er waren zelfs onroerende goederen die in het bezit waren van de Driebank Stokkem, Dilsen en Rotem waar de schutterijen van genoemde plaatsen sommige rechten bezaten.

In mei 1782 werden door enkele schutten van Dilsen-Houtissen twee eikenbomen gekapt op een gracht aan de oostzijde van het kasteel Ommerstein, toen eigendom van de advocaat Smets van

Schutterij St. Monulphus en Gondulphus-Rotem in 1951.

4. Joannes Blommen pastor in Rothem imperator S. Anno 1649
 5. Lambert Bongaerts Keiser van de Compagnie van St. Monulphus en Gondulphus tot Rothem 1727
 6. Franciscus Antonius metsker in Rothem jare van S.D.L.E. princ tot Luyck 1735
 7. Mathis Severijns Keiser van St. Monulphus en Gondulphus Compagnie tot Rothem Ao 1784 (met molnijzer boven vlammend hart)
 8. Een plaat met jaartal 1828 R.
 9. J. Dirckx koning tot Rothem 1857
 10. Twee platen gegeven door baron de Schiervel 1862
 11. Een plaat gegeven door Theodoor Moreau de Bellaing 1913
 12. Een plaat van Mathieu Keymis Koning der schutterij 1914, ridder in de Leopoldsorde en Oorlogskruis met palm gesneuveld voor het vaderland ter nagedachtenis zijner ouders, broeders en zusters
 13. Th. Weetjens Koning der Schutterij Rothem 1914-1920-1922
 14. H. Habraken Koning der schutterij Rothem 1926
 15. Schutterij St. Monulphus en Gondulphus gegeven door mijnheer en mevrouw Henry-Gevers Rothem 1928
 16. Gegeven door den Heer Ridder Charles Moreau de Bellaing, burgemeester 1936.

Net zoals veel Limburgse Maaslandse schutterijen, kende ook de schutterij van Rotem vóór de laatste Wereldoorlog een latent bestaan dat zich beperkte tot de jaarlijkse vogelschietdag en Malbroekverbranding tijdens de zomerse kleine kermis.

Na de overwinning van het Oud-Limburgs Schuttersfeest in 1951 in Horn, kende schutterij St. Monulphus en Gondulphus van Rotem een revive na de organisatie van het OLS op eigen terrein in 1952. Een trend die samen met de aansluiting bij de Inter-Maaslandse Schuttersbond tot heden stand hield. Maar hierover meer in de volgende bijdrage.

Schutterij St. Monulphus en Gondulphus in 1951:

1. Albert Dirickx
 2. Jan Broeckx
 3. ?
 4. Jaak Aerts
 5. Albert Vandeweerd
 6. Jaak Eurlings
 7. Rutten
 8. Hubert Keymis
 9. Henri Vandeweerd
 10. ?
 11. Leon Houben
 12. Marcel Cretskens
 13. Guillaume Segers

14. Hubert Weetjens
 15. Leon Bude
 16. Gerard Opdekamp
 17. Conrad Houben
 18. Jozef Severijns
 19. Laurent keymis
 20. Hubert Broeckx
 21. Gerard Weetjens
 22. ? Vissers
 23. Mathieu Vandeweerd
 24. Henri Dautzenberg
 25. ? Weynen
 26. ?
 27. Theodoor Jennen
 28. J. Grispen
 29. Winand Leenders
 30. Henri Klingeleers
 31. Jean Severijns
 32. Marcel Vandeweerd
 33. ? Konings
 34. ?
 35. Hubert Vastmans
 36. Henri Dirckx
 37. Jean-Louis Custers
 38. Mathieu Vastmans
 39. Willy Segers
 40. Pierre Dirckx
 41. Antonie Bude
 42. Louis Thevissen
 43. Johan Caenen
 44. Emiel Bocken
 45. Emiel Grispen
 46. René Vanduren

't Vervolgt, Joannes Daamen.

OLS 1902

In de OLS-feestgidsen die verschenen tot 1981 werd regelmatig een lijst opgenomen van OLS-organisatoren. Volgens deze lijst zou Schutterij St. Nicolaas-Heythuysen in 1902 het eerste OLS hebben georganiseerd. Schutterij St. Nicolaas-Heythuysen onderstreepte dit in haar jubileumboek door te stellen: "Dit feest werd door de beschikbaarstelling van een medaille door Prins Hendrik der Nederlanden, het eerste Oud-Limburgs Schuttersfeest."¹

Prompt volgt er in de feestgids van het OLS-1982 een lijst van OLS-organisatoren die begint in 1893. Helaas is de samensteller van deze lijst nog onbekend. Onduidelijk zijn ook de vraagtekens die er geplaatst worden in deze lijst bij de organisatoren van de OLS-Feesten in de periode 1897 tot en met 1901.²

Inmiddels is een (ononderbroken) lijst met OLS-organisatoren vanaf 1879 het resultaat van intensief onderzoek³. Dit onderzoek heeft ook aangetoond dat het schuttersfeest, dat we thans kennen onder de naam OLS, reeds plaatsvond in de jaren zestig van de vorige eeuw. Ik sluit niet uit dat de historie van het OLS nog ouder is en daarom de moeite van verder onderzoek meer dan waard is.

Ofschoon de naam "Oud-Limburgs Schuttersfeest" voor het eerst wordt gebruikt in 1906, heb ik er weinig moeite mee als de "voorlopers" van de huidige OLS-Feesten als zodanig betiteld worden; al was het maar ter voorkoming van misverstanden.

In onderstaand artikel kunt U lezen dat de schutterijen St. Nicolaas en St. Antonius uit Heythuysen het OLS wonnen op 29 juni 1901 (St. Petrus en Paulus) in Born. Het OLS-1902 werd gehouden op Tweede Pinksterdag (19 mei 1902). Evenals nu, was het winnen van het OLS vroeger ook al een hele eer. Wellicht is deze grote eer de reden geweest waarom de twee schutterijen uit Heythuysen naar het bijna 40 kilometer verder gelegen Born reisden om daar mee te dingen naar de overwinning. Gewoonlijk reisden de deelnemers aan een OLS hooguit 25 kilometer om aan een OLS deel te nemen.

Nog even ter verduidelijking: de teksten zijn letterlijk en in de originele versie weergegeven. NK betekent Nieuwe Koerier, MR betekent Maas & Roerbode en LA betekent Limburgse Aankondiger.

Wim Pijpers.

MR 2-7-1901 BORN

Op het Zaterdag alhier gehouden Internationaal Schuttersconcours, waaraan 29 gezelschappen deelnamen, zijn de prijzen behaald als volgt: 1e prijs Heythuysen met 8 punten; 2e prijs Stevensweert met 7; 3e prijs Obbicht met 7; 4e prijs Ten Esschen met 7.

Wegens het invallen van den avond moest de wedstrijd om het eere-kruis uitgesteld worden; deze zal plaats hebben op Zondag 7 juli e.k. De personeele prijzen zijn gewonnen door de heeren: 1e Pelzer te Obbicht met 6 punten, 2e Laheij te Valkenberg met 5, terwijl 3e en 4e prijs gedeeld werden door Gulpen te Würselen en Demandt te Obbicht, die ook ieder 5 punten behaalden. Het feest liep in de beste orde af.

MR 4-7-1901 HEYTHUYSEN

Men schrijft ons:

*Met ijver en vereende kracht
Wordt vaak veel goeds tot stand
gebracht.*

Bovenstaand berijmd spreekwoord wordt vooral in deze gemeente bewaarheid. Immers niet alleen dat Heijthuijsen op stoffelijk gebied vooruitgaat, getuigen de vele nieuwe woonhuizen die in de laatste twee jaren als paddestoelen uit de grond verrezen, maar ook op sport- en intellectueel gebied mag Heijthuijsen thans eene eereplaats innemen.

Immers de vijf gezelschappen, die hier bloeien, behaalden in Juni de volgende prijzen: 1e De handboog-schutterij PHILOCTÈTE op het concours te Nederweert (Ospel); 1e prijs, 2e personeele prijs en het eere-teeken. 2e Willem Tell; 4e prijs. 3e De Fietsclub; 2e prijs te Helden. 4e De schutterijen St. Nicolaas en St. Antonius; respectievelijk 1e prijs concours te Haelen en 1e prijs concours te Born. 5e Het harmonie gezelschap L'Union met algemeene stemmen den 2en prijs Concours Meerssen in de 3de afdeling.

NK 9-7-1901 STEVENSWEERT

Zondag is wederom een der schutters van alhier met lauweren bekroond te Born uit het strijdperk getreden, n.l. de commandant der

schutterij St. Stephanus, H. Keerens, die het eere-kruis behaalde.

MR 11-7-1901 BORN

Bij gelegenheid van het schuttersfeest, alhier gehouden den 29 Juni j.l., kon wegens het invallen van den avond, de wedstrijd voor het uitgeloopte eere-kruis niet plaats hebben. Deze wedstrijd had j.l. Zondag plaats en bij kaveling werd met 7 kavelschoten het eere-kruis gewonnen door den heer Kerens van Stevensweert. De schutters van Heijthuijsen kwamen eerst toen de wedstrijd reeds was afgelopen en konden dus niet mededingen.

LA 13-7-1901 BORN

De officieele uitslag van het schuttersfeest op 29 Juni en 6 Juli alhier gehouden is als volgt:

1e prijs met 8 punten de schutterij van Heythuysen, 2e prijs met 7 punten Stevensweert, 3e prijs met 7 punten Obbicht, 4e prijs met 7 punten Ten Eschen.

Concours personeele prijs: 1e Pelzer te Obbicht; 2e Lahaye te Eis, 3e en 4e prijs Gulpen, Heerlerheide en Demandt te Obbicht.

Concours op jl. Zondag bij Jos. Van Cleef: 1e prijs Thissen te Limbricht, 2e prijs Jos. Van Cleef te Born, 3e prijs Lambert Corten te Born, 4e prijs Jan Deuss te Born.

Het eere-kruis werd gewonnen door den heer Kerens van Stevensweert.

MR+NK 12-10-1901 HEYTHUYSEN

Wegens het behalen van den eersten prijs te Haelen en te Born heeft de commissie der vereenigde schutterijen Sint Nicolaas en Sint Antonius op haar jongste vergadering besloten, op Pinkstermaandag 1902 een buitengewoon groot internationaal schuttersfeest te organiseren, waaraan verschillende groote geldprijzen, prachtige medailles en eere-kruisen zullen verbonden zijn. Ook zal bij deze gelegenheid een groote personeele prijs-schietsing plaats hebben.

MR 28-12-1901 adv

NK 28-12-1901 adv

MR+NK 28-12-1901 HEYTHUYSEN
Met genoeg kunnen wij mededeelen, dat door onzen edelachtbaren heer Burgemeester zijn prachtige lommerrijke weide welwillend is afgestaan voor het te houden schuttersfeest, dat, blijkens achterstaande advertentie, zal plaats hebben op Pinkstermaandag e.k. Daar deze weide bijzonder hiervoor geschikt is, zal dit zeker veel tot het welslagen van het feest bijdragen. Door de commissie en leden der schutterij wordt van af heden reeds alles in het werk gesteld om aan dit feest allen mogelijken luister bij te zetten, zoodat wij geenszins twifelen of Heythuysen zal op Pinkstermaandag een prachtig feest beleven, tenminste als het weer maar meevalt. Een woord van dank mogen wij ook niet onthouden aan de geachten heeren president, kapitein en luitenant, die moeite noch kosten hebben gespaard om van ons gezelschap een schutterij te maken, welke onder al hare zuster-vereeningen thans een eereplaats mag innemen.

MR 7-4-1902 MAASNIEL

Naar men ons van welingelichte zijde mededeelt, is door het volijverige bestuur van onze bloeiende schutterij St. Urbanus in eene der jongst gehouden vergaderingen besloten, om deel te nemen aan den dezen zomer te Heythuizen te houden grooten schiedwedstrijd. De leden aan te sporen, zal wel geheel overbodig zijn, omdat men reeds van voorheen weet, over welke krachten deze vereeniging beschikt. Wij koesteren de hoop, dat onze vereeniging door het behalen van den eersten prijs, schitterend

NK 19-4-1902 + 26-4-1902 adv

uit den wedstrijd moge terugkeeren, opdat men ook hier een volgend jaar zoon wedstrijd kon houden.

NK 19-4-1902 + 26-4-1902 adv

MR 19-4-1902 adv

MR 26-4-1902 HEYTHUYSEN

Met genoeg kunnen wij mededeelen, dat voor het schuttersfeest, op Pinkstermaandag e.k. te houden, zich reeds twee en veertig gezelschappen hebben aangemeld. Daar de toezegging tot deelneming nog blijft opengesteld tot 15 Mei, zoo twifelen wij niet of er zullen nog veel gezelschappen tot deelneming besluiten.

Wij twifelen dan ook niet of Pinkstermaandag zal voor Heijthuisen een ware feestdag worden, want niet alleen het feestgevend gezelschap, maar al de inwoners sparen moeiten noch kosten om aan dit feest allen mogelijken luister bij te zetten. Voor puike dranken, degelijk muziek enz. zal worden gezorgd, zoodat het den vreemden, welke dit schuttersfeest komen op-luisteren, aan niets zal ontbreken.

MR+NK 10-5-1902 HEYTHUYSEN

Met genoeg kunnen wij U mededeelen dat het Z.K.H. Prins Hendrik der Nederlanden behaagd heeft een prachtige medaille beschikbaar te stellen voor het Groot Internationaal Schuttersfeest, hetwelk blijkens achterstaande advertentie zal gehouden worden op Pinkstermaandag 19 mei e.k.

MR id als hierboven echter met toevoeging: Dit zal ongetwijfeld den luister van het feest aanmerkelijk verhogen.

19-5-1902

Z.K.H. Prins Hendrik stelt ter beschikking medaille.

NK 10-5-1902 adv

MR 24-5-1902 HEYTHUYSEN

Maandag had alhier het aangekondigde schuttersfeest plaats, waaraan niet minder dan 37 gezelschappen deelnamen.

De prijzen werden behaald als volgt: 1e Nunhem, St. Servatius met 7 punten bij kaveling. 2e Neer H. Sacrament met 7 punten bij kaveling. 3e Eiland Stevensweert, St. Rochus met 6 punten. 4e Eiland Stevensweert, St. Antonius met 6 punten terwijl de heer Brentjens van Wessem het eerekruis verwierf.

Wegens het ongunstig weder kon de eereprijs (de medaille van Z.K.H. Prins Hendrik der Nederlanden) niet worden verschoten. Deze zal daarom a.s. Zondag 25 dezer worden verschoten, des namiddags juist om 3 uur.

Ondanks het ongunstig weer was het schuttersfeest buitengewoon druk bezocht, en liep alles zeer opgewekt en in de beste orde van stapel.

NK 28-5-1902 + MR 31-5-1902 BUGGENUM

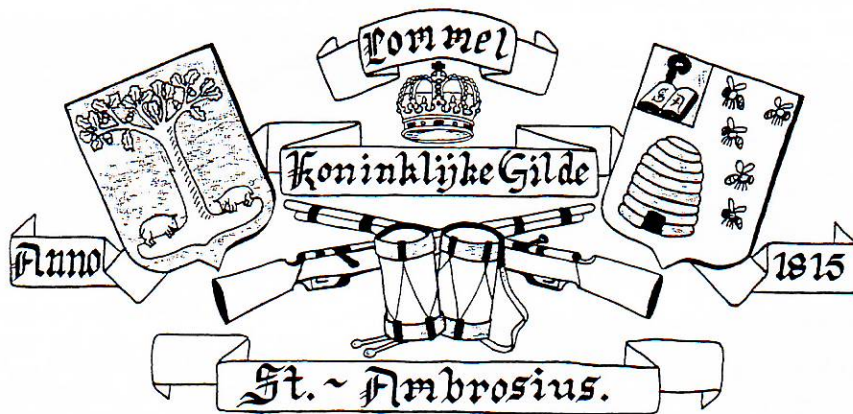
Aan den schietwedstrijd voor de zilveren medaille, door Z.K.H. Prins Hendrik geschonken aan het op Pinkstermaandag gehouden schuttersfeest te Heythuysen, namen 130 personen deel.

Alle deelnemers werd gelegenheid gegeven, hunnen bekwaamheid in het schieten aan den dag te leggen. Eerst Zondag namiddag is de uitslag bekend gemaakt en deze was zeer gunstig voor den heer G. Vogels van hier. Hem werd de prachtige medaille (zie afbeelding LS nr 9, pagina 26) toegekend.

Noten:

- 1881-1981: Honderd jaar schutterij St. Nicolaas Heythuysen, pag 13.
- Feestgids OLS-1982, St. Georgius en St. Sebastianus-Beesel, pag 145.
- Feestgids OLS-1993, St. Joseph 1886-Koningsbosch, pag. 79-83.

VAN COMPAGNIE TOT KONINKLIJK GILDE

180 jaar St. Ambrosiusgilde-Lommel
 "Reglement nopens de Compagnie van de H. Ambrosius, aen het welk sig de Confraters en sullen trachten naer te volgen. Aldus gedaan mit volle consent van de ondergetheekende Broeders ten huysen van Jan Verkoeyen den 7 december 1815". 180 Jaar geleden onderschreven een twintigtal mannen op die dag de stichtingsakte van de St. Ambrosiusgilde.

Van oorsprong was het een bond van bieboeren, die zich na enkele jaren omvormde tot schuttersgilde. Getuigen daarvan zijn de zilveren vogel en de zilveren breuk, geschonken in 1834 door de eerste koning, Egidius Vermeylen. Talrijke schutterskoningen volgden zijn voorbeeld, waardoor het huidige koningszilver tot het kostbaarste bezit van de Gilde moet gerekend worden.

De Gilde had en heeft nog steeds een religieuze inslag. De processies werden steeds begeleid en ieder jaar schenkt onze Gilde een speciale kaars ("van twee pond wasch") aan de kerk.

Ook is de St. Ambrosiusgilde een pionier geweest in het Lommels kultureel leven. Onder impuls van leden-muzikanten werd op 22 november 1901 de huidige harmonie 'Hoop in de Toekomst' opgericht. De toneelafdeling van de Gilde verwierf tussen de twee wereldoorlogen zelfs een zekere vermaardheid. In 1930, ter gelegenheid van de Eeuwfeesten, overhandigde Gouverneur Verwilghen op het Provinciaal Toneeltornooi een ereprijs aan regisseur en hoofdredakteur Jan Clemens.

Na 1960 deemsterde kwijnde de St. Ambrosiusgilde stilaan weg. De traditionele schietwedstrijden en feestavonden bleven nog wel behouden, maar de bruisende dynamiek van

weleer ebde met de vergrijzing van de leden weg. Twee zustergilden, de aloude St. Jorisgilde en St. Barbaragilde, legden na vijf eeuwen activiteit in Lommel hun archiefstukken neer in het museum.

In deze moderne welvaartstaat slaagde de St. Ambrosiusgilde er slechts moeizaam in om zich te verjongen. Gelukkig vonden kinderen van oude leden elkaar in 1985 om nieuw leven te blazen in de tanende gilde. Met behulp van de nog bestaande St. Sebastiaangilde en de St. Jozefgilde slaagden zij erin hun "Gul" terug de vroegere bloei te geven. Het ledenbestand groeide weer aan, nieuwe middeleeuwse uniformen werden aangeschaft. In het kader van de viering Lommel 1000 waren zij op 27 mei 1990 de gastheer van 1000 gildebroeders en -zusters en 5000 toeschouwers op het grandioos Gilde- en Schuttersfeest te Lommel-Werkplaatsen.

Bij het bezoek van koning Boudewijn en Koningin Fabiola en later

van Prinses Astrid en Aartshertog Lorenz, fungeerde de St. Ambrosiusgilde als fiere escorte. Tornooidagen en optochten in binnen- en buitenland staan jaarlijks op de kalender en hebben veel bijval. Het was dan ook een grote eer toen het Hof de titel van "Koninklijke" toe-kende aan ons St. Ambrosiusgilde. Zo zal de Gilde zich nu presenteren als "Koninklijke Gilde Sint Ambrosius" bij de viering van haar 180-jarig bestaan.

Op zaterdag 9 december werd in de kerk van Lutlommel, samen met gildeleden van bevriende schutterijen in hun prachtige uniformen, een plechtige Gildemis opgedragen. Hierbij werd, zoals de traditie het wil, de gildekaars aan de pastoor aangeboden en werd het nieuwe, kostbare en zeer kunstig geborduurde hoofdvaandel gewijd. Trouwens elke gild beschouwt het vaandel als zinnebeeld bij uitstek en als het uiterlijk kenteken van trouwe broederschap zowel bij feestelijke, als bij droevige gebeurtenissen. De vorige vlag dateerde van 1955 en was na veertig jaar trouwe dienst dringend aan vervanging toe.

Op zondag 10 december was er in Buurthuis De Hanekap de tentoonstelling met als titel "Van Compagnie tot Koninklijke Gilde". De tentoonstelling was een bezoek meer dan waard. Alle waardevolle archiefstukken vanaf de stichtingsakte en het kostbare gildezilver waren er te bewonderen. Vele Lommelaars vonden in de geschriften en de foto's verre voorvaders terug. Het geheel werd omkaderd met een indoor schietwedstrijd, waarbij ook niet-leden hun schuttersvaardigheden konden proeven.

St. Ambrosiusgilde tijdens de wapenwijding op 30-4-1994.

BOMEN VOOR DE SCHUTTERS

Johan Wullaert in De Standaard Magazine, 8 december 1995, 3de jaargang, nr 49.

Azincourt in Artois, 25 oktober 1415: een triomf voor de Engelse monarch Hendrik V, de zoveelste oorlogsakker in de slechtste menselijke traditie. Zompige grond, hier en daar nog wat gekreun, verminkte en beroofde lijken op hopen, wachtend op maden, kraaien en zwerfhonden. De slag van Azincourt wordt Fransen en Engelsen door onderwijzers en schooljuffen in het nationale geheugen gegrift. En William Shakespeare (1564-1616) schreef hem met zijn Henry V zelfs de wereldcultuur in. Die Hendrik was geobsedeerd door het idee dat grote delen van Frankrijk hem eerlijk en rechtmatig toekwamen. Na een lastige maar succesvolle belegering van de havenplaats Harfleur, vertrok hij met zijn verzwakte leger in de richting van Calais. Een grote troepenmacht onder leiding van connétable Karel van Albret wilde korte metten maken met de Engelsen. De Fransen rekenden op een makkelijke zege, want ze waren tien keer talrijker dan de hongerige en vermoeide Engelsen. Toch behaalde Hendrik V in nog geen drie uur een absolute overwinning. De vijftienhonderd Engelse doden zullen wel niet heldhaftiger geweest zijn dan de zeven-duizend Franse, oorlog heeft immers meer met dwaasheid dan met heldenmoed te maken. Hoe kwam de drieste koning dan aan zijn onwaarschijnlijke overwinning? Door een sluwe krijgsstrategie, de gunstige terreingesteldheid, de weersomstandigheden én door taxus (*Taxus baccata*).

Door taxus? De naam toxos wijst al op een associatie met boogschieten, het hout van die bomen levert inderdaad superieure bogen op. En de goede getrainde boogschutters van Hendrik V wisten die trefzeker te gebruiken. Ooggetuigen uit beide kampen beschreven de pijlenregen als een dodelijke donkere wolk. De hedendaagse film maakt ons vooral vertrouwd met revolverschoten, machinegeweersalvo's en onkwetsbare sterren. Een geheel ander soort cinema is het werk van Akira Kurosawa, die in zijn sublieme King Lear-bewerking Ran (1985, Frankrijk-Japan) pijlenregens à la Azincourt toont. Net als de oude Japan-

ners waren de middeleeuwse Engelsen verknocht aan grote handbogen. Een eeuw voor Azincourt waren ze zelf door Schotse taxusbogen in de pan gehakt (de slag van Bannockburn, 1314), en die harde les hadden ze onthouden.

Op het Europese vasteland waren kruisbogen stukken populairder. Theoretisch lijken die ook dodelijker: ze zijn krachtiger, hebben een groter bereik en vergen door het gemechaniseerde opspannen geen bijzondere fysieke conditie van de schutter. Maar in de praktijk waren ze vooral nuttig als verdediging van kasteelwallen, terwijl hun slagkracht in open strijdgewoel ver achterbleef op die van Engelse handbogen. Die waren bijna altijd gemaakt van het uitzonderlijk veerkrachtige taxushout, want de ondervinding leerde dat een exemplaar van bijvoorbeeld de es (*Fraxinus excelsior*) niet dezelfde kwaliteit had.

De wapens waren zo lang als een man, en werden met een volledig gestrekte arm vertikaal vastgehouden, terwijl de andere arm de één yard (91,44 centimeter) lange pijl tot bij het schuttersoor trok. Handboogschieten vereiste een uitstekende fysieke conditie en veel oefening. Alleen dan kreeg een gemiddeld schutter zes goed gerichte pijlen per minuut voor elkaar, actieradius: een straal van tweehonderd meter. Kruisboogsoldaten waren veel te lang met het opspannen bezig, en kregen - omdat het niet noodzakelijk was - minder training.

Bogen werden in de mist der tijden uitgevonden, het was een fenomenale ontdekking: een hoop energie wordt geleidelijk opgeslagen, tijdelijk bevroren en op het gewenste moment eensklaps, maar gecontroleerd losgeschoten. Die uitvinding heeft grote invloed gehad op de menselijke geschiedenis. Jagen en oorlog voeren was plotseling veel gemakkelijker geworden. Belangrijke uitzonderingen als de oude Grieken en de imperialistische Romeinen, die aan boog en pijl maar een ondergeschikte militaire rol gaven, bevestigen slechts de spreekwoordelijke regel.

Er wordt wel eens gezegd dat pijlpunten soms uit taxus werden gesneden om zo ook het slachtoffer te vergiftigen, maar daarover kon ik

niets terugvinden in de historische bronnen. Wel zijn sommige van de oudst bekende wapens van taxushout gemaakt; een speer in het skelet van een woudolifant uit het Paleolithicum bij voorbeeld. Wat tegelijk het Engelse gezegde *a post of yew outlives a post of iron* - een paal van taxus overleeft een ijzeren staak - meer dan rechtvaardigt.

Zijn het nu echt alleen maar lansen en bogen die de taxus in onze Europese geschiedenis zijn bestaansreden gaven? Wat dan met de vele taxusbomen op kerkhoven? De boom werd en wordt er onder meer aangeplant als levenssymbool. Ten slotte is het de inheemse boomsoort die het oudst wordt. In België wordt een exemplaar op het domein van Val Duc in Hamme Mille (in het Waals-Brabantse Beauvechain) op achthonderd jaar geschat, de in het Engelse Selbourne (Sussex) staande taxus wordt geschat op 1000 jaar en op het Schotse kerkhof van Fortingall bij Loch Tay staat de 1500 jaar oude rekordhouder. De betrouwbaarheid van die geschatte leeftijden is vaak wat wankel, maar taxus wordt wel degelijk het oudst. In Ierland zorgde de Keltische erfenis ook voor christelijke kruisen en grafplaten van taxus. Maar in Wales, Engeland en Schotland had de kerkhoftaxus opnieuw veel te maken met potentieel booghout, want ook al werden er ontelbare bomen uit vooral Spanje ingevoerd, de middeleeuwse monarchie moedigde de aanplant van de groenblijvende boom aan. En waar elders dan op een ommuurde begraafplaats konden de giftige bomen veilig groeien, weg van het vee? God moet het onderhand al lang gewoon zijn als militair bondgenoot misbruikt te worden.

Alles wat met boogschieten te maken had, moedigde Hendrik V en andere Engelse vorsten aan. De discipline was zo goed als verplicht en het oefenmateriaal werd van hogerhand toegeleverd. Meerdere keren werden golf, voetbal en bollen verboden omdat het de belangstelling voor de schietsport verdrong. Het ging zelfs zo ver dat de bevolking als een soort alternatieve belasting ganzeveren (voor de pijlstaarten) aan de sheriffs verschuldigd was.

Russell Yeomans, een getalenteerde Engelse meubelmaker, is bijzon-

der trots op zijn naam en woont in een door hemzelf gerestaureerd yeoman-huis. De middeleeuwse yeoman (niet te verwarren met de Yeoman of the Guard, ook wel beefeaters genaamd) waren een soort van landelijke middenklasse, een trede hoger dan de landarbeiders, maar een trap lager dan de landadel. Meestal bezaten ze een eigen lap grond en soms bekleedden ze minder belangrijke officiële functies. Heel wat van de mooie middeleeuwse huizen die het Engelse platteland nog sieren zijn yeoman-huizen. Vandaag zijn ze erg duur en begeerd om hun oude charme, destijds duiden ze zonder twijfel op een behoorlijke welstand. Timmerman Yeomans is er rotsvast van overtuigd dat zijn antieke naam te maken heeft met yew, het Engelse woord voor taxus. En dat alle vroegere yeomen koninklijke boogschutters waren. Van het eerste klopt volgens taalkundigen niets, het tweede is volgens historici een halve waarheid. Er zijn aanwijzingen dat zeker de adel op het Europese vasteland zijn eigen boogschutters wantrouwde, want wat als die kerels ooit op het idee kwamen hun gevaarlijke schiettuigen op eigen prins en bisschoppen te richten?

Door voornamelijk schutters te recrutereren uit ongevaarlijke sociale groepen, zoals de yeomen, ontweken de Engelsen dat risico. En door de beroerde economische toestand in het Engeland van de late veertiende eeuw zullen veel yeomen de kans op een oorlogsbuit maar al te graag aangegrepen hebben. Daar kwam nog bij dat boogschutters, zeker als ze bereden waren, een behoorlijke soldij ontvingen. Als ze de oorlogsellende overleefden, kwamen ze dus zelden arm terug thuis.

De derde heks uit Shakespeares Macbeth gooit niet voor niets stukjes taxus in het ketelbrouwsel, zo wat alles van de boom is immers uiterst giftig. Dat allerlei vogels ongestraft de scharlakenrode bessen verorberen, kan alleen doordat het vlezige zaadomhulsel niet giftig is en doordat de wel giftige zaden onbeschadigd door de vogelingewanden reizen. Hoewel talloze grazers het slachtoffer werden van taxusgroen, zijn er in onder meer het Engelse New Forest voorbeelden van halfwilde pony's en runderen die blijkbaar een tolerantie tegen de alkaloïde toxine ontwikkelden.

De soort lijkt een volbloed-conifeer, maar de zachte naalden zijn net als loofboombladeren geaderd en de vlezige vruchtjes lijken wel heel weinig op denneappels. Daarom is het moeilijk de boom een definitieve botanische plaats te geven. Er zijn zowel argumenten om hem een groenblijvende loofboom te noemen, als om hem als buitenstaander bij de coniferen onder te brengen. Zelf zie ik er vooral een evolutiebrug tussen loof- en naaldbomen in.

De bloei en vruchtzetting zijn bij de taxusboom - in Vlaanderen vaak venijnboom genoemd - erg onregelmatig, de zaailingen groeien tergend langzaam op en blijven dus lange tijd uiterst gevoelig voor droogte en ander onheil. Bovendien heeft de soort een voorkeur voor kalkhoudende bodem.

Door dat alles was taxus wellicht altijd een veeleer zeldzame plant, maar hoe meer landbouw en veeteelt het platteland inpalmde, hoe meer de mens de voor zijn vee dodelijke bomen rooide. Zo werden wilde exemplaren vrijwel onvindbaar.

Gelukkig voor de prachtsoort zijn er nog kerkhoven, tuinen en parken. Ook als betere haag zie je geregeld taxus. Toen de sociale afstand tussen kasteelheren en "hun" boeren nog onoverbrugbaar was, waren veel landmensen ervan overtuigd dat de taxushagen er vooral stonden om runderen uit de buurt van het goed te houden.

Wie aan een haag voor een bloementuin denkt, kan in elk geval moeilijk een betere keuze maken: het altijd gezond ogende donkergroen is het ideale decor voor het kleurige bloemengeweld; het snoeien gaat zo vlot dat je het bijna voor je plezier zou doen; de trage groeisnelheid kan tijdens de eerste jaren met een flinke mestbeurt opgepept worden en zal in de volgroeide jaren een onschatbaar voordeel zijn. Denk er wel om dat hagen in het algemeen en deze in het bijzonder hongerige en dorstige tuinbewoners zijn. Een border vlak naast een haag aanleggen is om moeilijkheden vragen, een vrije strook van pak-weg tachtig centimeter vergemakkelijkt bovendien het onderhoud van zowel de heg als de bloementuin.

Tot slot nog dit weetje: de oorsprong van het V-vingergebaar ligt bij de gewoonte van de Franse middeleeuwen om de middel-

wijsvinger van gevangen Engelse boogschutters af te hakken. Engelse schutters staken daarom wel eens beide vingers uitdagerend naar de vijand uit.

• KRANTEKOPPEN •

1 nov Zaterdag 4 november receptie voor beste Limburgse Dameschutters • Sint Agatha-drietel ontvangt • 2 nov Fusie schutterijen in Posterholt ketst af • Fusie schutterijen Posterholt afgeschoten • 17 nov Limburgse schutterijen vereeuwigd op videofilm • Unieke documentaire te koop bij De Limburger • 18 nov Kogelvanger voor St. Michaël • 20 nov Schutterij diep in het rood door kogelvanger • 29 nov Schutters willen één winnaar bij ieder schietfeest • 1 dec Eerbetoon aan het Limburgse schutterswezen • 4 dec Koninklijk zilver voor schutters • Uitstel besluit nieuwe regels schuttersfeesten • 5 dec Bocholt moet het OLS voor België redden • Bocholt wil herhaling echech Stokkem voorkomen • OLS kost 465.000 gulden • 8 dec Fototentoonstelling Oud Limburgs Schuttersfeest • 9 dec Kaartende schutters in Echt grijpen etalagekraker • Leden schutterij Echt arresteren inbrekers • 8 jan Schuttersbond EMM Weert bereidt eeuwefeest voor • 10 jan Lezing schuttersgilden • 12 jan Schutters praten over sponsoring • 13 jan Schutters beraden zich over sponsoring • 15 jan Schutters knel tussen traditie en zakelijkheid • Sponsorgelden OLS 'noodzakelijk kwaad' • Schuldsanering schuttersfeest in Stokkem (B) • OLS-sponsoring blijft noodzakelijk • 17 jan Conclusie schuttersdag: Geen OLS zonder sponsors • Stokkem heeft als steen rond OLS-nek gehangen • 22 jan Negen nieuwe schutbroeders in Orde van St. Sebastianus • 31 jan Wilhelmina uit Hingen wil een eigen gebouw •

Schutterij St. Willibrordus-Obbicht biedt te koop aan: 60 uniformen (uitmontering Garderegiment Fuseliers Prinses Irene). Tevens een buks merk Dumoulin, kaliber 12, bouwjaar 1971 en een buks merk Drummen uit 1981 (incl. kogeltang en hulzen). Prijzen n.o.t.k. bij: Houtstraat 42, 6127 EE Grevenbicht - tel. 046-4857335 of 046-4855439.

KOPSTUKKEN VI

Fried Schrijvers - Secretaris-penningmeester OLS Federatie

Fried Schrijvers - Secretaris-penningmeester OLS Federatie

In de najaarsvergadering van de OLS-Federatie werd de heer Jac van der Vorst benoemd tot nieuwe secretaris van de OLS-Federatie. Per 1 januari heeft hij Fried Schrijvers opgevolgd, die de tijd rijp achtte de weg vrij te maken voor een jonger bestuurder. Schrijvers vertelde ons hoe hij in de loop der jaren zijn weg gevonden heeft binnen het verenigingsleven.

Harmonie en fanfare

Dat verhaal begint in Ubachsberg, waar Schrijvers opgroeide in een muzikaal gezin. Van zijn 8ste tot 25ste speelde hij saxofoon bij Fanfare St. Cecilia aldaar. In 1951 huwde hij Elly Colleye uit Eys. Zij was de dochter van Hub Colleye, die voor de oorlog generaal van de schutterij van Eys was. Het gezin Schrijvers-Colleye vestigde zich in Eys. Fried was enkele jaren lid van de plaatselijke harmonie St. Agatha.

Een onderonsje tussen enkele Eysen officieren. In het midden Fried Schrijvers.

Fried houdt een toespraak bij gelegenheid van de diploma-uitreiking van de cursus Nieuwe Exerctie, Montfort, april 1994.

Kennismaking met de schutterij

Schutterij St. Sebastianus Eys organiseerde in 1957 het Zuid-Limburgs Federatiefeest. Dat was de eerste maal dat Fried nadrukkelijk met het schutterswezen in contact komt, want hij assisteert die dag bij het schieten. Wat hem is bijgebleven, is dat burgemeester Van Bannink schutterskoning van Geleen was en zich liet vergezellen door zijn dochter als koningin.

OLS 1973 in Eys

De introductie in het schutterswereldje volgde pas bij een volgend hoogtepunt van de Eysen schutterij. In 1972 wonnen zij het OLS. Op een bijeenkomst voor de medewerkers meldde Fried zich aan als lid van de administratieve werkgroep. Op verzoek werd hij secretaris van de Stuurgroep OLS '73. Een enorme klus. Voor de eerste maal werden de buffetten in eigen beheer geëxploiteerd. Van het feest zelf maakte Fried niet veel mee, in één roes vloog die dag voorbij. Op aandringen van de schutterij nam hij het secretariaat van de vereniging over. Vooralsnog zonder uniform, maar al gauw bleek dat men dan achter de feiten aanholt.

In uniform

De kentering kwam doordat een groepje bestuursleden en enkele nieuwe leden zich allen samen een uniform aandedden, op instigatie van de nieuwe voorzitter Ben Grooten. In 1981 defileerde deze groep op het ZLF te Koningsbosch voor 't eerst in uniform en prompt won Eys de 1e prijs voor de beste houding optocht aldaar.

Nog een OLS en ... weer secretaris

Opnieuw slaagden de schutters van Eys erin het OLS te winnen. Dat gebeurde in 1982. J. van der Krogt en F. Schrijvers, respectievelijk voorzitter en secretaris van de Stuurgroep OLS 1973 waren voornemens om ditmaal voor die eer te bedanken. Echter het onvermijdelijke geschiedde en wederom bekleedde hetzelfde koppel die functies bij de organisatie van het OLS-1983. Er was in de tussentijd veel veranderd, meer commercie, meer erop en eraan, dus ook meer organisatie. Ook deze klus werd op uitstekende wijze geklaard en wederom mochten het talloze publiek en de schutters profiteren van een gelied schuttersfeest.

Wittem 1984. Gouverneur dr. Sjeng Kremers brengt een bezoek aan het kasteel. Koning F. Schrijvers schudt hem de hand.

Federatiesecretaris, daar word je voor gevraagd

In Eys won Maasmechelen het OLS en in 1984 won Dieteren. Zij vroegen Eys om aanvullende informatie, waaronder de draaiboeken. Voorzitter, secretaris en penningmeester van de stuurgroep uit 1983 begaven zich derhalve op een avond naar het gemeentehuis in Susteren, waar Dieteren toe behoort. Dat de organisatie in Eys op rolletjes had gelopen, was ook niet voorbij gegaan aan het OLS-Federatiebestuur. Op die avond in Dieteren was Federatiepresident Leo Jans ook aanwezig en na enige tijd om de hete brij gedraaid te hebben kwam het hoge woord eruit. Hij vroeg Fried secretaris-penningmeester van de OLS-Federatie te worden. Na een korte bedenktijd, waarin toenmalig secretaris Jeu van den Boom onderstreepte dat de functie slechts 15 uur werk per maand zou kosten, had de OLS-Federatie een nieuwe secretaris. Zonder sollicitatiegesprekken, zonder vergadering.

Drukke jaren

Fried werd gelijk in 't diepe ge-gooid. Per 1-1-'85 trad hij aan en direkt werd hij mede belast met de organisatie van het pausbezoek in mei dat jaar, o.a. aan Limburg.

En zo was er elk jaar wel een groots evenement naast het OLS, dat op de organisatiekalender van de OLS-Federatie stond. In 1986 werd het nieuwe gouvernement door Hare Majesteit de Koningin officieel geopend en ook hier kwam een horde schutters aan te pas. Ondanks het strenge protokool slaagde president Jans erin naast Hare Majesteit te lopen en speelden de bielemannen van Voerendaal het klaar om Koningin Beatrix apart te begeleiden naar de auto, toen ze na de ceremonie, in het nieuwe provinciehuis, via een achterdeur verliet.

In 1987 was er weer een feestje, ditmaal van de Federatie zelf, die 50 jaar geleden was opgericht. Dit jubileum werd in Venlo gevierd in samenwerking met het Akkermansgilde.

Schutterskoning

En drukke jaren werden extra druk, toen Fried de geneugten en verplichtingen van het koningschap in de schoot kreeg geworpen. In 1984 deed zich bij schutterij St. Sebastianus-Eys de buitenkans voor de zwaar gehavende vogel af te schieten. Zijn vrouw vergezelde hem als koningin. En ze deed het goed, maar liefst vier prijzen sprokkelde ze in dat seizoen bijeen. Fried had het nakijken; van de jury kan hij zich enkel herinneren dat hij op een bondsfeest te Valkenburg de opmerking kreeg dat hij geen zwarte maar blauwe sokken droeg!

President Stals

Behalve voor een nieuwe secretaris had Leo Jans ook voor een nieuwe president gezorgd. Tijdens de receptie van OLS-winnaar schutterij St. Catharina-Stramproy vroeg hij Lei Stals president van de OLS-Federatie te worden. Stals wilde graag kennis maken met de secretaris en hij nodigde hem uit voor een etentje. Sindsdien stond een

goede communicatie tussen president en secretaris niets meer in de weg. Stals bleek een gouden greep van Jans te zijn. Hij staat enerzijds volledig in de schutterswereld en hij kon makkelijker wat regelen. Als een schutterij bijvoorbeeld problemen met een gemeente had belde Stals de burgemeester op of hij ging er persoonlijk heen. De burgemeesters keken toch nog op naar Stals als Provinciaal bestuurder, uit zijn tijd dat hij gedeputeerde was.

Enkele problemen

Onderwijl dienden zich enkele problemen aan. De sponsoring van het OLS bleek in Belgisch-Limburg problematischer dan aan Nederlandse zijde. Zeer gevoelig lag ook het feit om de schutterij van Grote Brogel een boete op te leggen voor het door haar georganiseerde OLS. En ook het schieten kon niet zonder slag of stoot doorgang vinden. We kennen allen de loodproblematiek, die de laatste jaren ruimschoots onder de aandacht is gekomen. In werkelijkheid speelt de kwestie

echter al veel langer en de druk van het Ministerie werd telkens groter, totdat een oplossing bereikt werd. De eerste brief van het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening dateert namelijk al van 1986! Klakkeloos ging niets, er is veel tijd in gestoken door de heren Stals, Kirkels en Schrijvers, bijvoorbeeld om schietproeven te Ypenburg te kunnen uitvoeren, om contacten te onderhouden ook met het Ministerie van Defensie of overleg te plegen met de staatssecretaris enz.

Ervaringen van een secretaris

Met al die grootse evenementen en vergaderingen leert een secretaris zeer veel mensen kennen. Je doet veel (mensen)kennis op. Je komt op tal van gemeentehuizen, overlegt met burgemeesters of met de gouverneur of met mindere goden in de ambtenaren-hiërarchie, je treft uiteenlopende personages op ontvangsten en reikt als secretaris namens de OLS-Federatie zelf onderscheidingen uit bij gelegenheid van

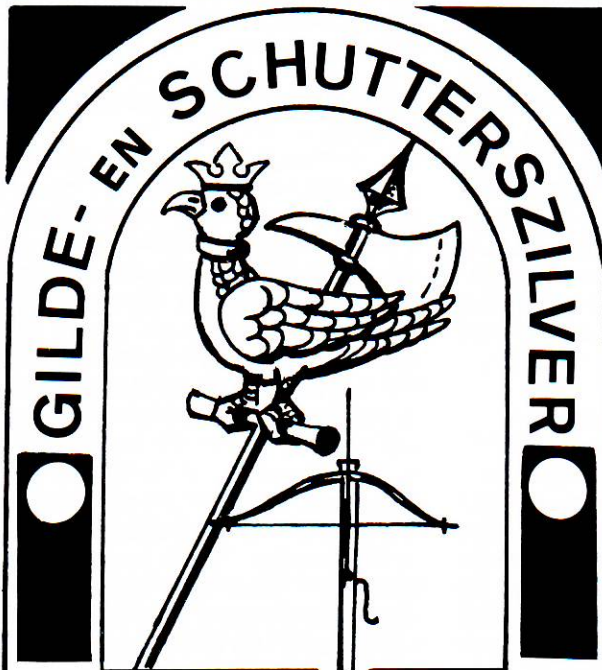
diverse jubilea. Kortom, men wordt geacht een heuse receptietijger te zijn, welbespraakt en goed thuis in vele kringen.

Rode Leeuw en commandanten-cursus

Tot de taken van de secretaris behoort ook het begeleiden en organiseren van de commandantencursussen Oude- en Nieuwe Exerctie. De aanmeldingen moeten georganiseerd worden, de ruimte besproken en na een goede afloop worden de diploma's uitgereikt. Naast de functie van secretaris-penningmeester vervult Schrijvers daarenboven de functie van Kanselier-Zegelbewaarder van de Souvereine Orde van de Rode Leeuw van Limburg en de Heilige Sebastianus. De schutbroeders in spé worden voorgedragen door hun schutterij en de schuttersbond presenteert een voordracht van circa twee man per bond per jaar. Het is ook wel eens voorgekomen, dat een voordracht niet werd overgenomen door het kapittel. Per slot van rekening

De Federatiesecretaris onderweg met diverse notabelen, OLS 1993 te Koningsbosch. Rechts naast Fried oud-minister mr. drs. E. Brinkman met ega en R. Hermans, voorzitter van de stuurgroep. Vooraan Edmon Vranken, vice-voorzitter van de OLS-Federatie met naast hem gouverneur mr. B.J. baron van Voorst tot Voorst.

GILDE- EN SCHUTTERSZILVER

JUWELIERS - HORLOGES
Jan Andriessen
 DORPSSTRAAT 54
 5708 GJ HELMOND (STIPHOUT)
 TEL. 0492-550792
 FAX 0492-522269

Nog steeds fabriceren wij de alom bekende Drummen Buksen voor zeer aantrekkelijke prijzen in de calibers 12 en 16.

Ook verkrijgbaar toebehoren zoals:

- * Slaghoedjes van diverse merken zoals: Hirtenberger, Fiocchii, CCI, Federal, etc.
- * Kruitsoorten: TP 103, Vectan BA 10, tegen zeer scherpe prijzen.
- * Hulzen in calibers 12 en 16 precisie gegarandeerd op 0.01.
- * Scherpe aanbiedingen betreffende weegschalen; Dillon mechanische weegschaal f 125,00
Dillon digitale weegschaal f 575,00
- * Tril- en Draaitrommels voor het schoonmaken van de hulzen v.a. f 325,00
Granulaat hiervoor - per zak f 39,50

* **VOOR DE WINTERMAANDEN:**

Nieuw of tweede-hands luchtbuksen

- * Luchtbuksen te koop van de merken: Walther, Anschuts, Diana, Feinwerk bouw en Hammerli tegen zeer scherpe prijzen. Eventuele inruil mogelijk.

dz

Fa. Maurice Drummen & Zn.

Valkenburgerweg 49
 6361 EB NUTH - NEDERLAND
 Tel. 045-5241220
 Fax 045-5245330

JANFRÉ

Voornaamste punten waar u op let bij aanschaf van nieuwe uniformen:

- *Goede kwaliteit
- *Korrekte pasvorm
- *Vlotte levering
- *Betaalbare prijs
- *Behoud van pasvorm
- *Snelle nalevering
- *Uitgebreide service

Dit maken wij voor U.
 Vraag vrijblijvend offerte.
 Maak een afspraak.

**uniformen-
 petten-
 uitmonsteringen**

BRUSSELSESTRAAT 124
 6211 PH MAASTRICHT
 TELEFOON 043-3217712

LAARZEN LAARZEN L
 PLUIMEN-VEREN-PLUI
 KOPPELS-RIEMEN-KO
 HOEDEN-SHAKO'S-I
 UNIFORMSCHOENEN
 DANSSCHOENEN DAN
 HISTORISCHE-SCHOE
 GILDESCHOENEN GI
 OVERSCHOENEN O
 HANDSCHOENEN HAN
 OPERA-OPERETTE-SC

VAN BEERS B.V.

SCHOENFABRIEK

Mgr. Völkerstraat 33, 5171 JM Kaatsheuvel NL
 Tel.: (0416) 27 22 54, b.g.g. 27 65 48 - 27 70 72
 Internationaal Tel.: 0031(416) 27 22 54

TONEELSCHOENEN

Fried Schrijvers bij zijn bevordering tot Officier in de Souvereine Orde van de Rode Leeuw en de Heilige Sebastianus, 22 januari 1989 in de kapel van het St. Augustinus instituut in Bree. Fried wordt geflankeerd door wijlen Jef Meertens (l.) en Ber van Hoef (r.).

waakt de geestelijk adviseur van het kapittel over de katholieke

grondslag van de leden. Maar Fried hamert er ook op dat het niet alleen

Als omroeper tijdens het OLS (Stokkem).

de mannen hoeven te zijn met jarenlange bestuursfuncties die als schutbroeder opgenomen kunnen worden, maar ook de jongens die de palen mee inslaan of vrouwen die verdiensten voor het Limburgse Schutterswezen hebben!

Kennis en kunde secretaris

“Wat moet een secretaris van de OLS-Federatie in huis hebben om een dergelijke functie naar behoren te kunnen vervullen?”, zo luidde één van de vragen in het interview. De secretaris moet uiteraard beschikken over een behoorlijke administratieve ondergrond.

Bovendien dient hij/zij een goede correspondentie te kunnen voeren. Het is per slot van rekening geen sinecure om als Koning Boudewijn sterft, een brief te sturen aan zijn broer, thans Koning Albert, om als OLS-Federatie medeleven te betuigen en om de nieuwe koning te vragen het beschermheerschap van de OLS-Federatie op zich te nemen.

Tevens moet de secretaris tijdens de bestuursvergaderingen van de OLS-Federatie op verstandige wijze mee kunnen vergaderen. De tijd schoot tekort om tegelijkertijd deze vergaderingen te notuleren. Derhalve notuleert nu Gabriël Corten, hetgeen de secretaris de mogelijkheid geeft eigen inbreng in de vergadering te hebben. Representativiteit is een volgende eis, evenals diplomatisch en informatief de pers te woord kunnen staan.

Beeld van de schutters

Uiteraard vormt men zich dan in de loop der jaren ook een beeld van de schutters zelf. Fried is er zeer lovend over: “Amicale mensen met een zeer joviale omgang, spontaan, gediensig, een groep met een grote saamhorigheid”, zijn enkele van zijn trefwoorden, om de schutters te karakteriseren. “Er kan slap geouwe..... worden, tijdens een vergadering kunnen er harde woorden vallen, maar na afloop wordt gezamenlijk een pilsje gedronken en gaat iedereen er weer volop tegen aan”.

Maar na elf jaar, is de tijd gekomen om het wat rustiger aan te doen. Fried had die jaren niet willen missen, een mooie tijd met talloze ervaringen, maar het wordt toch wat veel. En het wordt tijd dat jongeren het roer mee overnemen.

Luc Wolters, St. Sebastianus Eys.

ST. SEBASTIANUS-VOERENDAAL

Traditiegetrouw werd het nieuwe schuttersjaar begonnen met de viering van het Patroonsfeest. Dit gebeurde op 14 januari j.l. De H. Mis werd vocaal opgeluisterd door leden en partners van de schutterij. Tijdens de H. Mis werden de overleden leden van de schutterij herdacht. Na afloop was er een koffietafel en een feestvergadering. Tijdens deze vergadering stonden een viertal jubilarissen centraal, te weten de heren Jan Lemmens (40 jaar lid), Lei Lemmens (40 jaar lid), Ad Crutzen (12½ jaar lid) en Frans Moonen (12½ jaar lid). Namens de OLS-Federatie mocht W. Hoenen de heren Lemmens de OLS-medaille omspelden. De jubilarissen die 12½ jaar lid zijn, ontvingen van voorzitter J. Gorissen eveneens een medaille.

Hierna was er de huldiging van de winnaars van de onderlinge schietwedstrijden.

Een ander werd afgewisseld door toespraken van de burgemeester, de beschermheer en de heer Claessens. Laatstgenoemde heeft een boekje over onze vereniging geschreven en hij kon trots mededelen dat alle boekjes verkocht waren.

Aan het slot van de vergadering werd door de twee initiatiefnemers (Daniëlle Moonen en Marie-José Peeters) het eerste nummer van het verenigingsblad "t Sebastiaantje" gepresenteerd.

Voorzitter J. Gorissen overhandigt Ad Crutzen de medaille. Op de achtergrond Frans Moonen.

Aan de reacties te oordelen van de vergadering, waren de leden enthousiast en zeer ingenomen met hun eigen verenigingsblad dat vier keer per jaar zal gaan verschijnen.

De dag werd afgesloten met een feestavond, waarbij de carnavalsverenigingen "De Kaatboere" en "De Naate" niet ontbraken.

Zij kwamen hulde brengen aan de vier jubilarissen aan onze eigen Arno de Jong. Laatstgenoemde werd op 6 januari j.l. uitgeroepen tot Prins Arno I van ons Sebastianusrijk. Carnavalsvereniging "De Naate" viert dit jaar haar 3 x 11 jarig bestaan en dit wordt groots gevierd.

Uiteraard helpen onze schutters hen tijdens deze activiteiten, want uit eigen OLS-ervaring weten we dat het zonder hulp van vrijwilligers niet kan.

Het OLS-1995 is alweer geruime tijd voorbij, maar door degenen die deze dag(-en) nog eens willen beleven is er een videoband te koop. U kunt de videoband bestellen bestellen via ons secretariaat, telefoonnummer 045-5754234. De kosten van de videoband bedragen f 35,-.

Marie-José Peeters, Secretaris.

Koningspaar 1996 Chris en Loes Linssen, zij gingen op deze dag voor het eerst als koningspaar mee. Rechts beschermheer de heer Erdkamp.

NIEUW KOOPRECHT BIJDT BETERE BESCHERMING

Het Nieuw Burgerlijk Wetboek heeft een einde gemaakt aan de versnippering op het gebied van het kooprecht. De regels die gelden voor rechten en plichten van zowel kopers als verkopers zijn nu in één wet vastgelegd. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen privé-transacties en transacties die men zakelijk of beroepshalve verricht.

De bestuursleden van Schutterij St. Judocus krijgen op een beurs dé oplossing voor hun computerproblemen aangereikt. Met een andere computer met nieuwe configuratie zou de schutterij snelle, goede berekeningen kunnen maken en besparen op de (hoge nota's) van hun accountant. Met een bondsfeest in het vooruitzicht en overtuigd van de informatie van de verkoper besluit het bestuur van schutterij St. Judocus zo'n computer aan te schaffen. Enkele dagen later wordt de computer geleverd.

De zoon van voorzitter Lupkes vindt een computer ook wel wat. Hij besluit om zijn spaargeld aan te spreken en koopt in de kringloopwinkel een tweedehands computer.

Het gebruik van de nieuwe computer loopt voor het bestuur van schutterij St. Judocus uit op een klein drama. De penningmeester worstelt met een stuk techniek dat voortdurend hapert en volstrekt ongeschikt is voor het doel waarvoor het bestuur de computer heeft aangeschaft. De accountant krijgt er zelfs meer werk door en brengt daarom hogere kosten in rekening. Lupkes junior vergaat het niet veel beter, zelfs voor privé-gebruik blijkt zijn computer ongeschikt. Zowel het schutterijbestuur als de zoon van voorzitter Lupkes maken er werk van en spreken hun leveranciers aan.

Versnippering

Het Nieuw Burgerlijk Wetboek heeft een einde gemaakt aan de versnipperde regeling van het kooprecht. In het verleden golden niet alleen de wetteksten, maar vooral de rechterlijke uitspraken (de jurisprudentie) als concrete aanknopingspunten over het recht dat de 'overeenkomsten van koop en verkoop' beheerste.

De wet geeft diverse regels waarmee de contractpartijen, oftewel de

verkoper en koper, rekening moeten houden. Het maakt daarbij wel degelijk uit of u zakelijk doet voor uw beroep, bedrijf of vereniging, danwel als privé-persoon, oftewel consument, handelt.

De vraag of sprake is van een consumentenkoop, hangt af van drie voorwaarden:

1. de koop betreft een roerende zaak;
2. de verkoper handelt in de uitoefening van een beroep of bedrijf;
3. de koper is een natuurlijk persoon die niet handelt in de uitoefening van een beroep of bedrijf.

In het geschetste voorbeeld kocht het bestuur van schutterij St. Judocus de computer om de werkzaamheden van hun penningmeester te vergemakkelijken. De zoon van voorzitter Lupkes verrichtte de aankoop als privé-persoon, als consument.

Bescherming

Waarom een dergelijk onderscheid tussen een handels- en een consumenten-aankoop?

In het algemeen kan worden gesteld dat het Nieuw Burgerlijk Wetboek de positie van de consument heeft versterkt. Diverse regels bieden vormen van bescherming waarvan niet kan worden afgeweken. Zo gaat bij thuisbezorging het risico van het verkochte pas op de koper over bij de aflevering. Mededelingen van de verkoper, zodat de verkoper zich wat reclame of informatie betreft niet achter de producent kan verschuilen. Voorts geldt de verkorte termijn (twee jaar) voor de rechtsvordering tot betaling van de koopprijs. En in het geval dat zogenoemde algemene voorwaarden worden toegepast, heeft de consument een sterke positie om de onredelijkheid daarvan in te roepen.

Het nieuwe kooprecht geeft ook regels die de detaillist beschermen. De verkoper te goeder trouw is in de regel niet aansprakelijk voor gevolgschade. Dat is de schade door dood of lichamelijk letsel die de consument lijdt. Afgezien van een zekere drempel ('franchise'), moet de benadeelde dergelijke schade op de producent verhaalen op grond van produktaansprakelijkheid.

Er zijn overigens in het thans geldende recht ten behoeve van de verkoper verhaalsrechten op zijn

leverancier(s) opgenomen.

Wanneer er sprake is van een handelskoop (dit begrip is overigens niet in de wet terug te vinden), geeft de wet slechts regels waarvan partijen kunnen afwijken. Uiteraard blijft de mogelijkheid bestaan om ook deze aanspraken aan de algemene toets van redelijkheid en billijkheid te onderwerpen.

Overeenkomst

Het Nieuw Burgerlijk Wetboek schrijft voor dat een geleverde zaak aan de overeenkomst moet beantwoorden. Het bestuur van schutterij St. Judocus mag er dus van uitgaan dat de aangekochte computer de eigenschappen bezit die voor een normaal gebruik nodig zijn. De aangekochte zaak moet 'conformeren' aan de betreffende achterliggende overeenkomst.

Uit het bovenstaande voorbeeld blijkt duidelijk dat de mededelingen van de verkoper niet stroken met de eigenschappen van de geleverde computer. Actie door de koper is dus gerechtvaardigd.

Met de aankoop van de tweedehands computer lijkt het niet anders, al kunnen de omstandigheden hier een bepalende rol gaan spelen. Wat te denken van de soort (kringloop)winkel, de hoogte van de prijs en al dan geen garantie?

Met andere woorden, wat mocht de zoon van voorzitter Lupkes van zijn aangekochte computer (nog) wel verwachten? De Hoge Raad heeft al eens uitgemaakt dat iemand die een vijf jaar oude auto zonder garantie koopt, zelf het risico neemt dat deze aankoop niet aan de verwachtingen beantwoordt. Lupkes junior moet zich daarvan vooraf terdege vergewissen.

Rechten

De termijn waarbinnen een koper behoort te klagen, begint te lopen zodra hij weet of behoort te weten dat de aangekochte zaak niet aan de overeenkomst beantwoordt. Een koper die niet op tijd waarschuwt, verliest daarmee zijn rechten.

Nu de aangeschafte computer niet aan de overeenkomst beantwoordt, kan de koper eisen stellen zoals herstel of vervanging van het apparaat. Als de aangekochte zaak al op het moment van aflevering niet aan de overeenkomst voldeed, dan kan hij voor ontbinding van de over-

eenkomst kiezen. Vergoeding van de geleden schade (hogere accountantskosten en dergelijke) is in het voorgaande eveneens aan de orde.

Bij de consumentenkoop gelden ook hier enkele bijzondere regels. Zo heeft de verkoper de keuze om te kiezen voor vervanging of ontbinding van de overeenkomst met terugbetaling van de koopprijs. Voor de detailhandel geeft het Nieuw Burgerlijk Wetboek dus ook wezenlijke veranderingen.

MEDAILLES - Een reactie -

Naar aanleiding van het artikel over medailles van de heer P. Janssen en de zienswijze van Wim Pijpers op deze problematiek het volgende. De heer Janssen heeft volkomen gelijk als hij stelt dat de kwaliteit van medailles op bondsfeesten achterblijft vergeleken met bijvoorbeeld het OLS. Het heeft denkkelijk te maken met de financiële kant rondom een bondsfeest. Een organiserende vereniging zal in haar kostenplaatje de inkomsten willen vergroten en de uitgaven voor organisatie willen minimaliseren. Zodoende wordt de grootste winst behaald. Opmerkelijk ook is dat dit fenomeen voornamelijk optreedt bij reguliere bondsfeesten. Immers op het OLS en ook het Zuid-Limburgs Federatiefeest hoor je nauwelijks tot geen klachten over de prijzen. Kennelijk heeft het instellen van een waarborgsom op die feesten een preventieve werking ten aanzien van aantal zaken zoals de kwaliteit van medaille-prijzen.

Bondsbesturen hebben het nog moeilijker in deze. Immers ze hebben slechts een adviserende taak en kunnen geen voorschriften dwingend opleggen. Zo kan het verkeren dat een organiserende vereniging exact volgens de voorschriften zijn feest heeft ingericht maar toch

ging exact volgens de voorschriften

voigt:

Schutterszilver

Zilver voor koningen en keizers, fier gedragen tijdens optochten door de laatste winnaar van de vogelschieting. Een zilveren 'breuk' rond de hals met de zilveren vogel als getuige van oprichting of heroprichting van de "compagnie".

Het is en blijft een taak van het bestuur van de organiserende vereniging om te zorgen voor een fatsoenlijk prijzenpakket. Medailles dienen juist te zijn gegraveerd en van het juiste opschrift te zijn voorzien. Eventueel zou het pakket al enkele maanden van te voren kunnen worden aangeboden aan het bondsbestuur ter keuring.

Een wel erg extreme variant zou zijn dat het bondsbestuur de prijzenpakketten financiert. De kosten worden opgevangen door een contributieverhoging achteraf op te leggen aan de verenigingen. Het is echter beter dergelijke verhogingen te voorkomen door juiste keuze van prijzenpakketten die de uniformiteit bevorderen en de besproken carnavaleske effecten juist zoveel mogelijk trachten te voorkomen.

Drs. H. Beckers,
St. Nicolaas-Susteren.

LDS-1996

"De schietbomen, de bolletjes, de tranen van verdriet en het gejuich zijn allemaal precies hetzelfde. Het grote verschil met het OLS zijn de schutters. Op het schietterrein in Roermond waren ze gisteren allemaal van het vrouwelijke geslacht." Aldus schreef Liesbeth Bukkems van Dagblad De Limburger daags na het 4e Limburgs Dames Schuttersfeest in september 1995 te Roermond.

Zoals bekend, werd een drietal van schutterij St. Agatha-Haelen glorieus winnaar van dit schuttersfeest. De dames van schutterij St. Joseph-Koningsbosch waren taaie tegenstandsters, waardoor er maar liefst drie dagen geschoten moest worden. Zelfs op een (mannen) OLS zijn nog nooit zoveel kavelrondes nodig geweest.

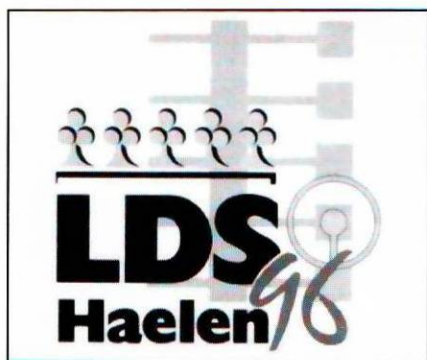

Voor schutterij St. Agatha, initiatiefnemer van dit Limburgs Dames Schuttersfeest, betekende deze overwinning tevens het recht van organisatie van het 1e lustrumfeest op zondag 22 september 1996.

Onder voorzitterschap van Burgemeester Heymans is een organisatiecomité inmiddels volop bezig met de voorbereidingen. De doelstelling is precies zoals schutterij St. Agatha die vijf jaar geleden voor ogen had; een mooi schuttersfeest van en voor vrouwelijke schutters!

Inmiddels hebben alle bij de OLS-Federatie aangesloten schutterijen een uitnodiging ontvangen voor deelname aan het 5e LDS. Mocht Uw vereniging onverhoopt geen uitnodiging ontvangen hebben, belt U dan met de secretaris van schutterij St. Agatha, de heer Jan Hendrix 0475-599221. Voor deelname aan dit LDS geldt overigens, conform het OLS-reglement, een minimum leeftijd van 16 jaar. Wel mag elke schutterij met een onbepert aantal drietallen deelnemen. Elke dame mag echter slechts in één drietal opgesteld worden. Komt U voor Uw laatste drietal echter één dame tekort, dan mag iemand uit een ander drietal wél ter aanvulling meeschieten.

Nu het Limburgs Dames Schuttersfeest zijn bestaansrecht meer dan bewezen heeft, is schutterij St. Agatha van plan deze zomer een officiële oprichtingsvergadering van een LDS-Federatiebestuur te houden.

In het door reclamebureau Ad Eight uit Roermond ontworpen logo staat de vrouw ook centraal. De kroon legt een relatie naar de koningin van onze schutterijen, de bolletjes uit de kroon symboliseren de vrouwelijkheid en de drie cirkels per kroondeel verzijsen naar drie dames (drietal). Het vizier verwijst naar ons clubgebouw De Loerjong.

Jan Hendrix, Secretaris.

5e MARKETENTSTERTREFFEN IN ST. HUIBRECHTSLILLE

Op zondag 19 november kwamen 87 Nederlandse en 25 Belgische marketentsters bijeen in St. Huibrechtslille om het 1e lustrum te vieren. Al vroeg kwamen de dames en hun begeleiders bijeen in het gebouw van de plaatselijke harmonie. Een zaal die jammer genoeg te klein bleek te zijn voor 112 marketentsters met evenzoveel begeleiders. De genodigden werden verwelkomd door de marketentsters van St. Huibrechtslille.

Toen iedereen gearriveerd was, stelden de marketentsters en genodigden zich op om, voorafgegaan door bielemannen, in optocht achter de fanfare naar de kerk te gaan. Bij de kerk aangekomen was er een klein oponthoud, maar kwamen toch nog droog binnen want het begon inmiddels te regenen. In de kerk bracht de suisse de marketentsters naar de voor hun gereserveerde plaatsen.

De H. Mis werd wederom gecelebreerd door Pater Karel de Wilde, geestelijk adviseur van het Gilde der Marketentsters en Zoetelaarsters, met de plaatselijke pastoor en hulp priester. Het is altijd de moeite waard om Pater Karel aan te horen. Zijn preek is altijd vol humor met een vleugje ondeugendheid. Ook deze keer ging de homilie over de Heilige Elisabeth van Thüringen, patrones van het gilde. Zoals altijd bracht Pater Karel deze homilie op zijn eigen wijze. Nadat hij eerst de dames een compliment maakte over hun verzorgd uiterlijk, ging Pater Karel via het aanhalen van het Oratorio van Liszt, het Tannhäuser van Wagner en de dramatische literaire werken van Charles Kingsley (The Saints tragedy) en Emielle Horn (de sociale invloed van de Heilige Elisabeth) en wijzend op de vele duizenden schilderijen en kunstzinnige beeldhouwwerken waarop de altijd glimlachende Elisabeth wordt afgebeeld, kwam Pater Karel op het thema van vandaag. "Bezorgd zijn - Zorgen voor".

Zijn woorden, "Wees tevreden en je zal evenals Elisabeth, die zware karweien deed, kunnen lachen, omdat ook jij een gelukkig mens zult zijn om net als Elisabeth te kunnen zeggen "Als je op tijd zorgt voor alles, hoeft je nooit bezorgd te zijn". Kort samengevat luidde de bood-

schap van Pater Karel: Laat Elisabeth jullie voorbeeld zijn. Houd je Gilde broeders op het rechte pad, ook al zijn ze voller dan je vaatje. Wees niet bang voor zulke momenten, ga als vrouw naast je man en schuttersbroeder en uiteindelijk zal je hem weer op het goede pad krijgen en dan wordt het weer: "Zorg dragen voor dan hoeft je nooit bezorgd te zijn", aldus Pater Karel.

Buiten de kerk stonden de vendeliers reeds klaar om de gezagdragers van de kerk een vendelgroet te brengen, dat deden ze met veel overgave, tevens verrasten ze de marketentsters, genodigden en omstanders met hun professionele aanpak van het vendelzwaaien.

Jammer dat het weer ons in de steek liet. Na een korte optocht (korter als werd gepland, door het weer) voorafgegaan door bielemannen werd voor het stadhuis eerst nog een barricade, die opgeworpen was en verdedigd werd door het "dorpsgepeupel", omvergehakt door de 5 stevige bielemannen, die gesteekt door 2 flessen drank, dit karwei snel klaarden. waarna het overwonnen gepeupel, samen met de bielemannen, onder het genot van een paar flinke slokken, de versperingen opruimden.

Door het slechte weer werd het officiële gedeelte verplaatst naar de fanfarezaal, waar de aanwezigen werden toegesproken door o.a. de voorzitter van de stuurgroep, voorzitter van de organiserende vereniging en de burgemeester. Daarna werd getraceerd op een marketensterhapje en drankje. Vervolgens ging de stoet naar het parochiehuis, waar het middagprogramma plaatsvond. Na de opening van het middagprogramma door de voorzitster van de werkgroep Tina Vandervelden en voorzitster van de stuurgroep Tiny Collaris, volgde de lunch. Het moet gezegd, deze was goed verzorgd en smaakte voortreffelijk.

Het middagprogramma begon later dan gepland was. De heren, die anders een alternatief middagprogramma hadden, waren nu door de organisatie uitgenodigd om bij deze feestelijke middag aanwezig te zijn. Het middagprogramma begon met toespraken van Josee Elst en Bob Degol. Hierna volgden diverse op-

trekens van dansgroepen, die jammer genoeg achter elkaar optraden zodat er geen variatie in het programma was.

Het bestuur van de stuurgroep had gezorgd voor de vrolijke noot, in dit geval het optreden van de Buutreedner Harry Wolters, wat voor de meeste aanwezigen (niet allemaal vonden ze het leuk) de stemming er weer in bracht. Daarna was het optreden van de gelegenheidsgroep "De jolige kroeners" t.w. Ad Crutzen, Marlies Hoen en Trudy van der Windt met het Vlaamse lied "Blonde Leentje", dat door deze groep voortreffelijk werd vertolkt.

De parodie op het marcheren van een schutterij werd door de werkgroep met de stuurgroep samen op ludiek wijze gedemonstreerd. Ook daarvan vond één toeschouwer het een walgelijke vertoning.

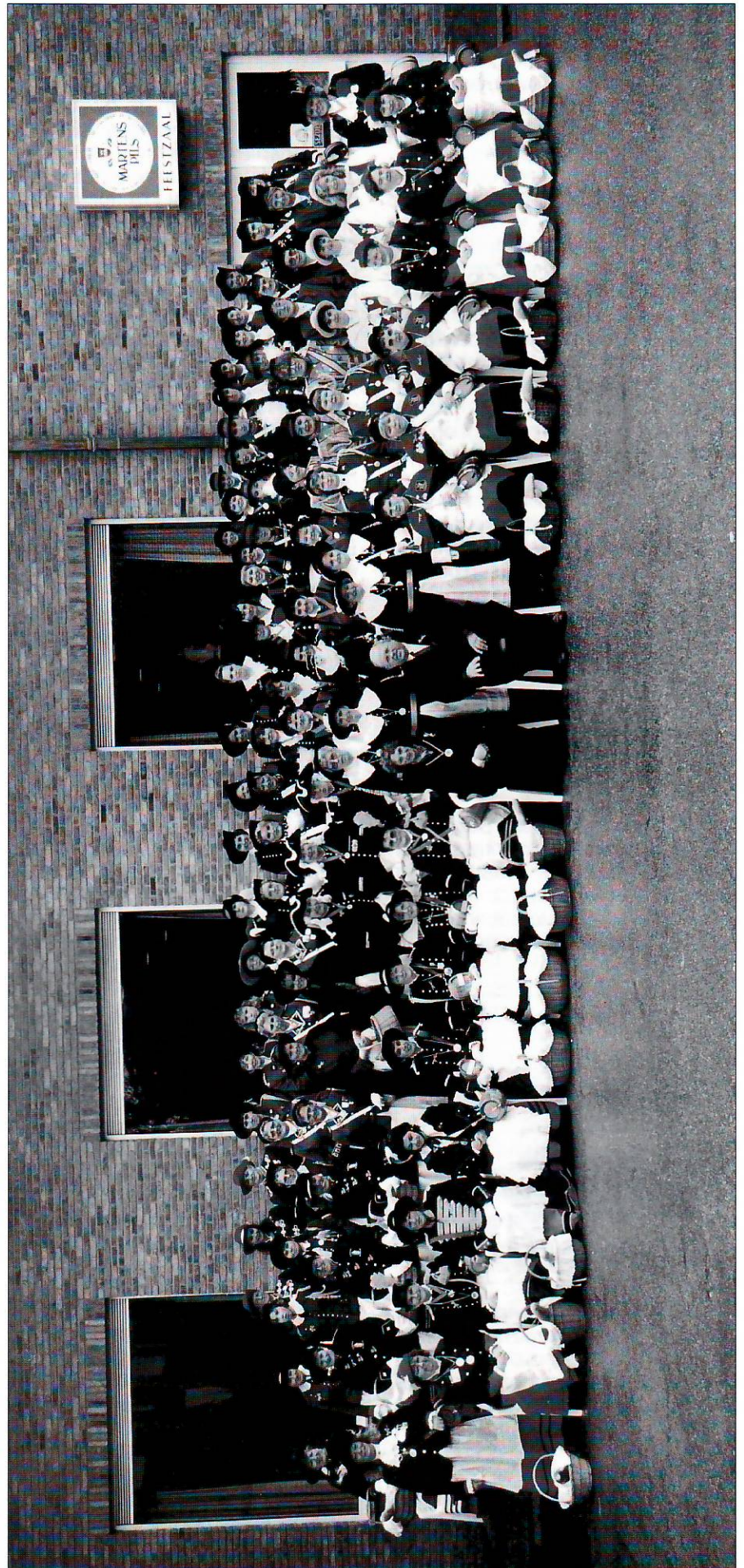
Hierna volgde nog een feestrede door Mevr. Lea Coolen, lid nationale (Belgische) CVP werkgroep Vrouw & Maatschappij, die door verhindering van mevr. Swillens ons een beeld gaf van de Vrouw in de Vlaamse samenleving en de politiek, waardoor zij met deze politieke voordracht van ongeveer 45 minuten vele marketentsters naar huis deed gaan. De overgebleven aanwezigen werden gelukkig hierna opgevrolijkt door een dagkoor dat meezingliedjes ten gehore bracht.

Hierna werd door de stuurgroep t.g.v. de organisatie van het Marketentstertreffen 1994 te Voerendaal een oorkonde aangeboden aan de marketentsters van Voerendaal. Daarna werd officieel bekend gemaakt dat het Marketentstertreffen 1996 georganiseerd zal worden door schutterij St. Sebastianus uit Sevenum.

Als sluitstuk van de middag werd het marketentsterlied gezongen door marketentster Trudy van der Windt, waarna aan de aanwezige marketentsters een aandenken werd uitgereikt van dit treffen.

Fred Louwen.

**Nevenstaande kleurenfoto
(formaat 20x30 cm)
is te koop voor f 15,-.
Stuur een Eurocheque aan
Tina Ras-Vandervelden,
Schoolstraat 4/4,
3910 St. Huibrechts-Lille (B)**

NEERITTER IN REP EN ROER (1733)?

Het Rijksarchief in Limburg te Maastricht bewaart in het fonds van de Schepenenbank van Neeritter onder no. 28 een onvolledig procesdossier uit 1733 tussen meier Everardt-Everaerts-Everarts van Neeritter en Johannes Cremers, kapitein van de jonge schutterij aldaar.

Habets vermeldt de affaire slechts terloops¹⁾ en bij Jolles komt ze niet ter sprake²⁾, zodat het misschien wel de moeite loont ze hier aan de hand van de gedeeltelijk bewaarde stukken nog eens uit de doeken te doen.

Habets vat de grieven van de meier tegen de kapitein der schutten als volgt samen:

- 1) De kapitein heeft de schutten laten "optrommelen" zonder toelating van de meier.
- 2) Men is daarna het koningsschieten begonnen zonder aan de meier de eer van het eerste schot te verlenen; *"denwelcken eersten scheut niemant en compeeteert als den meyer."*

En inderdaad is het op zeer vele plaatsen de gewoonte dat bij het jaarlijkse koningsschieten het eerste schot gelost wordt door de heer of door zijn (plaatselijke) afgevaardigde. Een van de redenen daarvoor schijnt o.a. geweest te zijn dat bij eventuele ongelukken de schutten niet in juridische zin verantwoordelijk gesteld zouden kunnen worden.

Op 27 mei 1733 verschijnen Math. Wijermans "lieutenant van de Schutterie van St. Lambert" e.m.a. schutten voor notaris Frische van Thorn en verklaren dat *"op sondagh lestleden voor pinxten als haeren gewoonelijcken dagh om den voegel te schieten, morgens ontrent negen uijren voor en alleer de tromme geslaegen off de compagnie vergaedert waere uijt ordre van den heere Capiteijn"*, zij zich begeven hebben naar de woning van *"den heere meijer Everardts ten eijnde denselven te versoecken om den eersten scheut naer den voegel te coomen doen."*

Vermits de meier niet thuis geeft, verschijnt hetzelfde gezelschap nogmaals tussen 10 en 11 uur aan zijn deur en wanneer hij ook dan afwezig blijkt te zijn, komt men zelfs een derde maal terug, ook ditmaal onverrichter zake.

Slechts daarna is men *"met de compagnie uijtgetrocken en den voegel op den boom gestelt sijnde op de plaetse en uijre nemppe naermiddagh ontrent twee uijren gelijk sulx van ondenckelijcke tijden is geschiedt"*, heeft men zich ten vierde male naar het huis van meier Everarts begeven. Diens moeder deelt de schutten dan echter mede dat haar zoon naar de *"capiteijn van Moolenbeersel"* vertrokken is *"ontrent een uijre van Neeritter"*. In arren moede is men dan toch maar met het koningsschieten begonnen, waarbij kapitein Johannes Cremers het eerste schot heeft gelost, *"en hebben alsoo naer oude gewoonte voort gevaeren den voegell aff te schieten"*.

De versie van "Heer Everaerts" luidt echter:

- dat hij *"verbodt gedaen (heeft) aen Jan Fransen de trommel te slaen"*, op straffe van 3 goudgulden,
- dat zijn "mama" aan de schutten heeft gezegd dat hij naar jonker Spée was (en niet naar Molenbeersel),
- dat hij wel een kwartier over het dorpsplein heeft gewandeld, en dan naar de mis is gegaan -en dus al die tijd bereikbaar was- en pas daarna vertrokken is,
- dat Jan Cremers hem gemakkelijk had kunnen vinden, want Jan Fransen, aan wie hij verboden had de trom te roeren, wist waar de meier was binnengegaan,
- dat hij dus niet naar Molenbeersel gegaan was, maar steeds in Neeritter gebleven,
- dat twee dwingende vereisten om de vogel te mogen schieten (trommelslag en aanwezigheid van de meier) dus klaarblijkelijk niet vervuld waren.

Volgens Everaardt heeft kapitein Cremers zodoende zonder toelating een vergadering samengeropen, al geeft hij toe dat dit misschien zonder criminele bedoelingen gebeurd is, maar dat valt niettemin nog uit te zoeken. Toch gaat het volgens hem in ieder geval om een overtreding die behoort bestraft te worden *"boven een bannissement noch in een pecuniaire amendement"*. Jan Cremers zou dus een geldboete moeten krijgen en bovendien verbannen moeten worden!

De schutten daarentegen verklaren ter hunner verdediging dat uit het reglement indertijd door de *"Regerende Heeren Vanderveecken en De Leroth geapprobeert"*, blijkt dat ze *"des sondaghs voor pinxten"* mogen samenkomen.

Bovendien beklagen ze zich erover dat de schepenen van Neeritter de zaak onnodig lang traineren en veel te dikwijls vergaderen vooraleer ze tot een beslissing komen, wat de proceskosten zonder reden de hoogte in jaagt. Of was dat misschien de bedoeling van de heren?

De statuten, zoals door Habets in 1867 gepubliceerd, lijken de schutterij in het gelijk te stellen. We lezen er immers:

"Ten eerste sal de Kapiteyn de tromme doen slaen sondaegs voor Sinxen, op welcken daegh de jonge schutten sech sullen laeten vinden aen het huys van hunnen kapiteyn, een ure naer dat de vergaderinge geslagen is, met fix geweer, kruyt en loot, hunnen koninck gaen afhelen; ende den koninck sal eenen vogel doen oprichten ende sal den eersten schot schieten..."

Er is daarbij dus nergens sprake van enige "préséance" die aan de meier van Neeritter zou moeten verleend worden.

Het is zonneklaar dat bij heel deze geschiedenis redenen moeten meegespeeld hebben die wij twee en een halve eeuw later onmogelijk nog kunnen opsporen. Ook hier geldt het gezegde dat het met hoge heren kwaad kersen eten is. De arme Jan Cremers diende klaarblijkelijk als kop van Jut voor een wel erg wraakzuchtige meier Everardt die zich zelfs nog tot de "échevins de la souveraine justice de la cité et du pays de Liège" wendt om zijn gelijk te halen.

Hoe het is afgelopen is verder niet bekend, maar laat ons hopen voor de Neeritterse kapitein dat ook toen de soep niet zo heet werd gegeten als ze werd opgediend.

Raymond Driessen, Peer.

(1) Habets, M.J., Het vrijdorp Neeritter als eigendom der Domkerk van Luik, in: Publications VI (1867), blz. 217-368, speciaal blz. 262-267: de schutterij.

(2) Jolles, J.A., De schuttersgilden en schutterijen van Limburg. Overzicht van hetgeen nog bestaat, in Publications 73 (1937), blz. 23-24: Neeritter, St. Lambertusgilde.

DERDE SCHUTTERS DAG

Zaterdag 13 januari j.l. beleefde de schuttersdag zijn derde editie. Ditmaal niet in het Belgische Maaseik, maar in het Nederlandse Baexem. En ditmaal weer zonder onze hoofdredacteur Wim Pijpers. Hij was zoals bekend weer op vredesmissie in het voormalige Joegoslavië. Het redactieteam spreekt in elk geval de hoop uit dat voor Wim de volgende schuttersdag een thuiswedstrijd mag zijn.

De belangstelling voor de schuttersdag is groeiende, niet alleen omdat er meer ruchtbaarheid aan wordt gegeven, maar ook doordat de onderwerpen veelal worden aangereikt vanuit de schutterswereld zelf. Hoewel een vierde schuttersdag nog niet officieel gepland staat, is er weer materiaal genoeg aangereikt om door te gaan op de ingeslagen weg. De rol van de redactieleden begint zich steeds meer te beperken tot inleider of begeleider. De onderwerpen en hun sprekers hebben duidelijke verbondenheid met de schutterswereld, van hoofdletter tot kleine letter en dat geeft inderdaad aan dat de schuttersdag voorlopig voorziet in een leemte.

★ Mgr. Maessen was weer bereid gevonden om het openingsgebed te spreken. Zijn verbondenheid komt iedere keer tot uiting in een persoonlijk gebed, met oog voor traditie en cultuur die ons beide Limburgen zo sterk met elkaar verbindt.

Openingsgebed Mgr. Maessen

God, vanaf het begin van de schepping toen Gij chaos in orde veranderde hebt Gij het beheer van de wereld toevertrouwd aan de mens.

In de wetenschap dat voor de handhaving van Uw schepping de mens op U zou moeten lijken, hebt U hem met vele talenten toegerust.

Ook binnen het menselijke leven in de beide Limburgen spelen christelijke cultuur en traditie een niet weg te denken rol in het gestalte geven aan wat U verstaat: in goede orde met elkaar samenleven.

Respect voor elkaar, vriendschap en zorg voor elkaar zijn de dragers van Uw wereld: de plekken waar wij wonen en werken.

Moge deze middag een bijzonder appèl doen op de talenten die Gij ons hebt gegeven om in sportiviteit en blij levensspel ons mens zijn te verrijken. Amen.

★ Vervolgens was het woord aan de heer Maurice Didden, voorzitter van de Stichting Steun Aan het Schutters- en Gildewezen in de beide Limburgen.

Toespraak Maurice Didden

Mag ik deze Nieuwjaarsmededeling in zeven punten weergeven.

Hiermede riskeer ik niet al te zeer uit de tijdslijm te gaan. Bovendien blijf ik hiermede binnen het heilige getal, waardoor de aandacht van mijn gehoor niet zal verzwakken.

Betreffend punt één wil ik kort wezen: dit is de Derde Schuttersdag. En vermits alle goede dingen uit drie bestaan zal deze dag hoe dan ook een succes worden. Daarvoor wens ik alvast te danken Monseigneur Maessen, Jos Gerits, Lei Stals, Cor Voorter, Jean Walraven, Piet Hermans, Luc Wolters, Werner Smet en natuurlijk Wim Pijpers.

Betreffende punt twee wil ik mededelen dat de hoofdredakteur van ons Schutterstijdschrift werkelijk de internationale toer op gaat. Hij is namelijk druk bezig met een vergelijkende studie over het schutterswezen in alle continenten. Vooreerst was er Angola in Afrika. Hij volgt hierbij dus nauwlettend de orde van het alfabet teneinde alle discriminatie te vermijden. De Belgen koesterden dan ook terecht de hoop dat zij als tweede aan de beurt zouden komen. Vermits zij bekend staan als een oorlogvoerende soort, en zulks reeds sedert Julius Caesar, en vermits zij bovendien regelmatig in communautaire oorlogen hervallen, was hun hoop om als tweede in aanmerking te komen zeer gewettigd. Zij grepen er evenwel naast, vermits onze hoofdredakteur zijn tenten opslaat in Bosnië. Maar niet alleen Vlamingen en Walen worden gepasseerd door onze gewaardeerde hoofdredakteur. Ook de heren Stals en Degol, welke beiden zo graag in Europese schutterskringen toeven, worden geklopt. Zij zijn weliswaar europees gericht maar Wim Pijpers is onmiskenbaar transcontinentaal. Wij wensen hem een vruchtbare studie

van het schuttersleven in de wereld en feliciteren hem dat sedert zijn komst er vrede heerst in Angola. Wij hopen uit de grond van ons hart dat zulks ook mag geschieden in Bosnië.

Betreffende punt drie wil ik een verzoek richten aan de ijverige schuttersvrienden en de marketentsters. Ik wil hen attenderen dat het gesproken woord veelal een efficiënter middel is om tot efficiënte afspraken te komen dan het geschreven woord. Ook al kan het deugd doen schriftelijk het hart te luchten. In het algemeen waarderen mensen beter dat dingen gezegd worden dan wanneer zij geschreven staan.

Mijn vierde boodschap ligt zo mogelijk in dezelfde lijn. Wie echt iets kwijt wil dat het algemeen belang kan dienen en het schuttersleven kan verbeteren, kan steeds terecht bij de redactie van het Limburgs Schutterstijdschrift. Originele, historische of weet ik welke sprankelende opborreling over het schutterswezen is steeds welgekomen. Vooral Vlaamse, Kempische of West-Maaslandse auteurs worden met open armen ontvangen.

Mijn vijfde punt betreft een wens. Met name dat wij er in 1996 willen in slagen konkrete stappen te zetten ter verbetering, vernieuwing en uitbouw van het schutterijmuseum. De periode Stramproy is helaas voorbij. Wij wensen voor de toekomst een meerwaarde voor het schutterswezen via een museum. Dit betekent dus betere toegankelijkheid, deel uitmaken van een grote samenleving, inbreng van de volledige Limburgse gemeenschap.

Mijn zesde punt is maatschappelijk even relevant. Immers ook in het schutterswezen is er nogal wat te doen om de gelijke rechten van vrouw en man in de samenleving. Ik kan met vreugde mededelen dat de stichting SAS met dank de aanwezigheid begroet van Mevrouw Riet Fleuren-Swinkels uit Blerick. Zij zal trouwens meteen in functie treden als adjunct-secretaris van onze stichting.

Ik wil eindigen met het heilige getal zeven door U allen een zalig en gelukkig nieuw jaar te wensen. Aan het woord zalig kunnen tenminste zes betekenissen worden gegeven. Vooreerst wordt mijn zalige wens

niet begrepen als zijnde de schertsende betekenis van stomdronken. Al kan dit natuurlijk in erbarmelijke omstandigheden best zalig wezen. In deze tijd is dit op zijn minst in het verkeer bijzonder duur. En dus zeker niet Hollands, aangezien dezen eerder als zuinig dan wel als verspillend bekend staan. De tweede betekenis van zalig, namelijk in de strikt Rooms-Katholieke zin is vermoedelijk voor zeer weinigen onder ons bestemd. De derde betekenis van zalig zou kunnen verwijzen naar "gelukkig zijn in het allerhoogste mate". Ook dit is al te relatief in het veelal tragische mensenbestaan. Al mag enig geluk U allen gegund zijn. De vierde betekenis voor een zalig nieuwjaar heeft betrekking op uw zedelijk geluk. Uiteraard wens ik dit aan de hele mensenwereld. Maar de indruk overweegt dat al te veel zeden vervalten. De vijfde zingeving voor "zalig" zou kunnen inhouden dat het eeuwige heil U allen moge deelachtig worden. Ik wens dit uiteraard, maar liever niet in 1996. Tenslotte kom ik tot de zesde en door mij uit de grond van mijn hart gewenste betekenis, namelijk dat het nieuwe jaar voor elkeen onder U en voor de hele schutterswereld in hoge mate aangenaam en heerlijk mag wezen.

★ Zilversmid Jan Andriessen nam vervolgens de microfoon over om een woordje te doen over schutterszilver. Een korte inleiding voor de leek in het rijke zilverwereldje. Daarna aan de hand van een diaprojectie informatie over koningszilver en keizersbreuken. De toeloop bij zijn stand om meer informatie na afloop was voor hem bewijs dat er nog genoeg open vragen zijn omtrent het schutterszilver. Met klem wil ik nogmaals er op wijzen dat in een aantal gevallen subsidie van het Anjerfonds mogelijk is. Dit wordt uiteraard van geval tot geval bekeken. Informeer vooraf wat mogelijk is: ANJERFONDS LIMBURG, POSTBUS 5700, 6202 MA MAASTRICHT.

Werner Smet vertaalde het als volgt:

Schutterszilver

Zilver voor koningen en keizers, fier gedragen tijdens optochten door de laatste winnaar van de vogelschieting. Een zilveren 'breuk' rond de hals met de zilveren vogel als getuige van oprichting of heroprichting van de "compagnie".

Jan Andriessen uit Helmond, zilversmid en pleiter voor 'keuren' en 'keurtekens'. Zilveren schilden vertellen ons meer over de vroegere koning, zijn beroep, over de milde schenkerweldoener. Veel belangrijker dan de huidige medailles: goedkoper, maar niet zo waardevol. Kiezen voor kwaliteit boven kwantiteit! In musea en zelfs in Bokrijk zijn pareltjes van smeedkunst te bewonderen. "Zilveren platen, eertrofeeën, uit jaren, jaren her..." schreef Arnold Sauwens.

★ Het onderwerp van deze derde schuttersdag, werd besproken door een deskundig forum. Hun bijdrage is hieronder weergegeven.

Forumdiscussie leidt tot eensluidende conclusie:

Zonder sponsoring, geen OLS

'De organisatie van het Oud Limburgs Schuttersfeest zoals wij dat heden ten dage kennen, is niet mogelijk zonder voldoende sponsoring'. Met deze woorden sloot Lei Stals, president van de Oud Limburgse Schuttersfederatie, de discussie kort. Hij vatte daarmee de mening van velen samen, die was gestoeld op heldere inleidingen en uiteenzettingen van drie sprekers.

De redactie van het Limburgs Schutterstijdschrift probeert met de organisatie van de jaarlijkse Schuttersdag een eigen bijdrage te leveren aan de groei en bloei van het schutterswezen. In lijn met de traditie worden moeilijke onderwerpen daarbij niet gemedend. Om een complex probleem hanteerbaar te maken werd tijdens deze derde schuttersdag een forumdiscussie georganiseerd.

Sponsoring

Mede naar aanleiding van de financiële naweeën rondom het OLS te Stokkem lag 'sponsoring' als discussiethema voor de hand. In reactie op 'Stokkem' kondigde immers Voerendaal in 1994 reeds aan niets aan het toeval over te laten. In een mum van tijd had men de noodzakelijke financiële basis voor hun feest in '95 opgebouwd. Tijdens de receptie in Bocholt werd gemeld dat men het aldaar over een andere boeg zal gooien. De organisatie OLS '96 kiest voor een 'feest van en voor schutters', zonder veel 'extra's' die handen vol geld kosten. Aldoende verwacht men minder afhankelijk te zijn van externe geldstromen.

Harde noodzaak of noodzakelijk kwaad

De redactie van het Limburgs Schutterstijdschrift stelde zich vervolgens de vraag of, en zo ja in welke mate, de schutterswereld afhankelijk is van sponsorgelden. En indien deze afhankelijkheid bestaat, is die dan 'zelf gecreëerd' door een drang naar steeds geweldigere, grootsere feesten?

Roepen eisen die de Federatie aan de organisatie van het OLS stelt hoge kosten op? En tot slot: Is het überhaupt nog wel mogelijk om een 'eenvoudig én aantrekkelijk' OLS te organiseren dat min of meer automatisch kostendekkend is?

Sprekers

Onder leiding van Jos Gerits, verdedigden Jacob Gorissen, voorzitter van Schutterij St. Sebastianus Voerendaal, Bond Zuid, alsmede de Stichting OLS '95, Michel Wouters, hoofd Verkoopondersteuning en Serviceverlenende Dienst Brand Bierbrouwerij BV en Jos Michels, burgemeester van Bocholt (B) en voorzitter van de Stichting OLS '96 hun eigen inzichten ter zake.

Jos Michels

De voorzitter van de Stichting OLS '96 opende het debat met de stelling dat sponsoring een noodzakelijk kwaad is, en wel om de volgende redenen: Sponsoring is noodzakelijk omdat we niet meer zonder kunnen. Daaraan gekoppeld is ook het kwaad: we zijn er feitelijk afhankelijk van afhankelijk.

Hierbij maakte de burgemeester van Bocholt onderscheid tussen een gift en sponsorgelden. Een gift ziet Jos Michels als geld waarvoor géén tegenprestatie is overeengekomen. Bij sponsoring is die tegenprestatie er wél. Zij wordt in een sponsorcontract nadrukkelijk vastgelegd.

Vervolgens stelde de burgemeester de vraag of we onszelf niet minder afhankelijk kunnen stellen van sponsoring. Jos dacht daarbij onder andere aan een eenvoudiger organisatie/feest, scherpere prijsafspraken, mogelijk door deskundige ondersteuning bij onderhandeling vanuit bonden en federatie en hogere bijdrage (entree/consumptie) van bezoekers (dus ook schutters). Jos Michels sloot zijn inleiding af met de opmerking dat het vergaren van voldoende sponsorgelden voor schuttersfeesten in het algemeen en het OLS in het bijzonder, in België in elk geval, in toenemende een probleem vormt.

Michel Wouters

Als hoofd Verkoopondersteuning liet Michel Wouters er geen twijfel over bestaan waarom Brand een brouwerij is waar (Nederlands) Limburg trots op mag zijn. Met een afzet van 600.000 hectoliter bier op

jaarbasis mag Brand zich de vijfde brouwerij van Nederland noemen. En in Limburg zijn ze sowieso marktleider. Als zodanig biedt de brouwer aan vele evenementen in onze provincie ondersteuning, zo ook het OLS.

Hoofdmotief daarbij is om marktleiderschap te bevestigen. Maar sponsoring is voor de Brand Bierbrouwerij ook interessant wanneer daardoor 'kwaliteit aan kwaliteit wordt gepaard'. In ons geval wordt dus de kwaliteit/het imago van het OLS gepaard aan de kwaliteit van het Brand bier. Voorts stelt Brand contacten met verenigingen op prijs. En wanneer aldoende de afzet wordt bevorderd door consumptie ter plekke, is dat meegenomen. Tot slot is ook de naamsbekendheid die via de sponsoring wordt verkregen voor de brouwer van belang.

Alvorens tot daadwerkelijke sponsoring over te gaan, moet voor Brand bovenal aan de kwaliteitseisen zijn voldaan, zo stelde Michel. Hij koppelde daaraan een even verrassende alsook opmerkelijke stelling: kwaliteit is niet gelijk aan de luxe die tijdens een evenement wordt geboden. Verder is luxe niet gelijk aan cultuur en traditie noch aan omzet. 'Je verkoopt met andere woorden geen glas bier meer wanneer je de gasten een gestoffeerde fauteuil aanbiedt in plaats van een eenvoudige, maar doeltreffende klapstoel', aldus het hoofd Verkoopondersteuning Brand. 'Veeleer loop je het gevaar vrijwillige medewerkers hiermee van je te vervreemden. Ook komt dan het eigenlijke doel - cultuur en plezier - gemakkelijker in het gedrang.

Michel Wouters sloot zijn inleiding af met de opmerking dat het OLS tot nog toe aan alle door Brand Bierbrouwerij BV gestelde criteria voor sponsoring voldoet.

Jacob Gorissen

'Zowel sponsoring alsook kostenbeheersing zijn harde noodzaak, ofwel randvoorwaardelijk', zo opende de voorzitter van schutterij St. Sebastianus Voerendaal zijn betoog. 'Zonder sponsoring, geen OLS dat aan de maat is.' Jacob gaf daarbij aan dat er een directe samenhang (causaal verband) bestaat tussen méér kosten en méér sponsorgeld. Als een moderne organisator en bestuurder gaf hij ver-

volgens meer structuur aan de discussie door een onderscheid te maken tussen randvoorwaarden, functionele voorwaarden en operationele voorwaarden.

Randvoorwaarden voor het OLS zijn de eisen die de overheid stelt op gebied van veiligheid en gezondheid. Deze worden vastgelegd in vergunningen en dergelijke. Een goed en zakelijk overleg met die overheid/overheden is van groot belang.

Functionele voorwaarden zijn de eisen van de OLS-federatie. Deze moeten bovenal eenduidig, helder en controleerbaar zijn, ook al omdat daarmee de kosten maximaal kunnen worden beheerst. Operationele eisen hebben betrekking op de zorg voor het plezier van schutters, genodigden en bezoekers. Zij zijn onze klanten en als zodanig een belangrijke voorwaarde voor ons voortbestaan.

Samenvattend stelde Jacob dat sponsoring een noodzakelijke voorwaarde is, waarbij moet worden voorkomen dat geld over de balk wordt gegooid of het belang van de schutters uit ogen verloren. Hij verwees daarbij naar de noodzaak voor een goede dialoog tussen organisator OLS en de OLS-federatie om na te gaan waar, en op welke wijze aanpassingen mogelijk/noodzakelijk zijn. Deze samenspraak moet zijn gericht op zowel het vereenvoudigen van de organisatie alsook op het sparen in de kosten. Flexibiliteit vormt daarbij een kernwoord.

Discussie

Nadat de sprekers hun zegje hadden gedaan, vatte Jos Gerits een en ander nogmaals samen. Vervolgens kwam de zaal aan het woord en werd een nadere toelichting gegeven. Uiteindelijk stond de vraag centraal of het mogelijk is structurele veranderingen door te voeren, zowel op het gebied van de organisatie/draaiboek alsook ten aanzien van een actieve en deskundige ondersteuning vanuit bonden en Federatie.

Daarop nam Lei Stals het woord. Ook voor hem staat vast dat sponsoring harde noodzaak is. Vervolgens onderkende hij de behoefte aan meer ondersteuning, onder andere in de vorm van advies. Deze ondersteuning hoeft overigens niet per se door de OLS-federatie zelf

te worden verleend. Ook andere instanties of personen binnen het Limburgse schutterswezen (en daar buiten) kunnen wat dat betreft hun steentje bijdragen.

Tot slot achtte Lei het gewenst dat na elk OLS nadrukkelijker dan voorheen met betrokken organisatoren moet worden nagegaan welke aanpassingen in het draaiboek gewenst zijn.

Hoe nu verder?!

Aan het einde van de discussie werden geen concrete acties of plannen aangekondigd. Dat was ook niet de opzet van het geheel. Doel was om met elkaar van gedachten te wisselen over problemen en knelpunten aangaande sponsoring. Voor wat betreft het OLS, is het aan de Federatie om eventuele stappen te ondernemen. Wellicht dat de Stichting Steun aan het Schutters- en Gildewezen in de beide Limburgen (SAS) in deze een voortrekkersrol kan innemen. Er zijn voldoende kundige personen binnen onze schutterswereld in staat én bereid om bij het uitwerken van een en ander diensten aan te bieden. Voor het nut van het algemeen, zo gezegd.

Jos Gerits, Spaubeek.

Werner Smet vertaalde ook dit onderdeel van de 3e Schuttersdag op een voor hem eigen wijze.

Sponsoring op het OLS

Centraal thema op de derde schuttersdag in Baexem, ingegeven door ervaringen als in Stokkem.

Het oordeel van de sponsor, verwoord door Michel Wouters van de Brand Bierbrouwerij die kwaliteit vraagt van het evenement. Burgemeester Jos Michels van Bocholt voorzitter stuurgroep OLS in zijn gemeente, spreekt niet namens de brouwerij Martens.

Hij wijst op het veranderende medialandschap.

Voorzichtig zijn met "super"-organisaties is zijn devies.

Jacob Gorissen spreekt voor Voerendaal, waar het goed afliep, misschien dank zij de goede randvoorwaarden.

Wat is trouwens "kwaliteit"?

Dit kunnen Federatie, Bonden en Besturen zich afvragen.

Juiste eisen, berekende risico's, goede sponsoring

en misschien gezamenlijke afspraken, geldig voor meerdere OLS-feesten. Tot eer en glorie van het grootste schuttersevenement in de beide Limburgen.

★ Uiteraard is OLS-president Lei Stals niet alleen een graag geziene gast bij ons, maar ook een graag gehoord spreker.

Zoals vorige keer opende hij ook nu met dat hij: "eigenlijk niks te melden heeft", maar geeft dan toch een brok informatie mee naar huis over de stand van zaken m.b.t. het lood-gebeuren. Zaken die thuis horen in de vergadering van de Federatie laat hij onaangeroerd, maar de aanwezigen wordt gewezen op het feit dat het schuttersseizoen eigenlijk het jaar rond door gaat. Zonder winterstop, zonder zomervakantie.

★ Na de toespraak van dhr. Stals wilde de zaal zich opmaken voor vrolijke noot ter afsluiting. Maar onder de toehoorders zat iemand die onder valse voorwendsels naar Baexem was gehaald.

De redactie vond namelijk dat er iemand gelauwerd diende te worden. Voor zijn verdiensten voor de schutterswereld in het algemeen, maar evenzeer in het bijzonder. Zonder de naam te noemen werd zijn schuttersloopbaan beschreven, zijn activiteiten in het kort op een rijtje gezet. Zijn tijdschrift "Geef Acht" is de voorloper geweest van het Limburgs Schutterstijdschrift.

Frans Akkermans

Frans Akkermans had pas in de gaten dat het over hem ging. toen hij werd uitgenodigd om een door de Susterense kunstenaar Gerda Schulpens-Derks vervaardigd kunstwerk in ontvangst te nemen uit handen van SAS-voorzitter Maurice Didden.

De inzet en inspanning van Frans Akkermans hebben bijgedragen tot de eenwording van de schutterswereld zoals die is gegroeid. Dat het niet altijd over rozen ging, gaf Frans Akkermans zelf aan in zijn dankwoord.

Na afloop van de schuttersdag onderstreepte hij nogmaals de eer die hem te beurt was gevallen als heel bijzonder te ervaren. Hij had al die jaren iets gemist, zonder te weten wat en dat was de waardering die door het kleinood van het Limburgs Schutterstijdschrift nu zo duidelijk tastbaar was geworden.

★ En toen de slot-voordracht door Christ Driessen. In onvervalst Eller dialect, op het juiste moment vermengd met het Weertse taalgebruik, gaf deze schutter van St. Sebastianus uit Eil enkele verhalen ten gehore, gebaseerd op het schuttersleven, doorspekt met levenswijsheid en humor. Maar ook nuchter en doodernstig. Ziedaar de grote prestatie van een kleine man die in zijn omgeving niet alleen bekend staat als schutter, maar ook als een kenner van de volkscultuur en de heemkunde.

Frans Akkermans: eindelijk waardering voor zijn werk.

Zo liep de derde schuttersdag zachtjes op zijn eind. Een aantal bezoekers keerde direct huiswaarts, gebonden door andere verplichtingen. Het merendeel nog even napratend aan de bar van Baexheimerhof. Hier worden door sommige schutters de redactieleden aangeschoten met onderwerpen voor een volgende schuttersdag. Of worden afspraken gemaakt met de standhouders.

Het geeft een voldaan gevoel als je ziet wat voor een reacties loskomen over de onderwerpen, als je hoort wat er leeft bij de schutter. Maar meer nog bespeur je de onderlinge verbondenheid over landen en natuurgrenzen heen, die zich manifesteert in het schutters- en gildewezen, gebouwd op cultuur en traditie. Waarmee de cirkel rond is.

Cor Voorter.

**** Het redactie-team wil vanaf deze plaats zijn bijzondere erkentelijkheid uitspreken aan het adres van Jean van Nunen uit Sweikhuisen, die wederom een onmisbare duizendpoot is gebleken voor de redactie. Het mag best wel eens gezegd en geschreven worden dat zijn bijdragen zo vanzelfsprekend lijken dat we er eigenlijk niet meer bij stilstaan. Ook nu was hij in de weer met zijn diaprojector bij de lezing over het schutterszilver en de forumdiscussie. In het verleden heeft hij ons vaak de helpende hand toegestoken met fotomateriaal. Zo zijn er tal van bezigheden te noemen, waar deze of gene al eens een beroep op hem heeft gedaan. En nog nooit was zijn antwoord neen.

Jean, namens alle redactieleden hartstikke bedankt hiervoor!!

ZUID-LIMBURGSE SCHUTTERS FEDERATIE MAAKT DE SCHUTTERIJEN LID

Plaats van handeling was het gemeenschapshuis in Amstenrade, op die middag dat de ene episode in de geschiedenis van de Zuid-Limburgse Schuttersfederatie zou worden afgesloten en een andere zou worden gestart. Het bestuur van de ZLF was voornemens om nieuwe statuten en een huishoudelijk reglement aan te nemen.

De ZLF dateert uit 1947, toen de drie zuidelijke bonden gezamenlijk een middelgroot schuttersfeest gingen organiseren, omdat de schietprestaties nog niet zodanig waren dat de Zuid-Limburgse schutterijen het OLS wonden. Eerdere wijzigingen van de statuten dateren uit 1958 en 1984. Eens in de zoveel tijd is het zaak om administratief gezien "groot onderhoud" door te voeren, aldus de voorzitter Herffs. Dit leidde tot de overtuiging dat het 't beste zou zijn om de besluiten te laten uitvoeren door hen die hier zelf over beslissen. In de huidige situatie waren nog steeds de bonden lid van de Zuid-Limburgse Schuttersfederatie.

Middels een statutenwijziging is men voornemens over te stappen op een systeem, waarbij de schutterijen afzonderlijk lid worden van de Federatie. Het betreft dan de schutterijen aangesloten bij de drie zuidelijke bonden. De verantwoordelijkheid komt in dat geval te liggen bij degenen, die de beslissingen zelf nemen. Deze woorden waren te horen in het betoog van mr. Pieter Scholtes, advocaat en procu-

reur, tevens actief lid en regerend koning van St. Sebastianus Mheer. Het Federatiebestuur liet zich door deze rechtsgeleerde bijstaan bij het opstellen van de nieuwe leidraad. Want, -aldus Scholtes- men moet niet alles willen vastleggen, maar een en ander op hoofdlijnen uitzetten en daarmee een gedachtengoed proberen over te brengen, zodat er meer naar de "geest" van deze statuten gehandeld kan worden, dan naar de "letter" van die wet.

Om dat gedachtengoed over te brengen op de schutterijen waren deze in de voorbereidende fase betrokken bij het opstellen van de nieuwe teksten. Concept-teksten werden in het afgelopen jaar de verenigingen ter hand gesteld, waarop zij hun kritiek konden laten horen. Het was ook om die reden dat alle schutterijen waren uitgenodigd voor de vergadering in Amstenrade om hun fiat te geven aan de teksten, die naar de notaris gaan.

Een organisatorisch probleem werd aangedragen door J. Gorissen. Hij betoogde dat de individuele verenigingen geen enkele zeggenschap hebben in de vergadering van de Z.L.Federatie, zolang als de nieuwe statuten niet de notaris gepasseerd zijn. Tot dat moment namelijk hebben alleen de bonden stemrecht.

Ondanks enkele kritische kanttekeningen bij enkele passages in de nieuwe tekst, werden ze vastgesteld. Dan wordt de akte gepasseerd bij de notaris. Vervolgens zijn de schutterijen aan de beurt. In feite moet namelijk elk van de eenenzestig verenigingen van de Federatie "opnieuw toetreden". Dan is de nieuwe vergader- en beslisstructuur een feit.

Tot zover de theorie. Tijd voor de praktijk; op naar Susteren.

DODELIJK ONGEVAL BIJ HET KONINGSVOGELSCHIETEN TE MARGRATEN, 1715 ¹

Margraten, een dorpje met een rijk verleden wat het vogelschieten betreft. Niet voor niets is nog een afschrift van het reglement uit 1550 voorhanden, waar tot in detail geregeld wordt hoe het protocol en de feestelijkheden op deze dag verlopen. Op Pinksterdinsdag werden de namen van de leden opgelezen, die aanwezig dienden te zijn op boete van 12 stuivers. De eerste drie schoten naar de vogel waren bestemd voor de gebiedende heer. In het begin van de 18e eeuw was dit Johan Frederik, vrijheer van Eijnatten, heer van Gulpen en Margraten, die het kasteel Nieuwenborgh te Gulpen bewoonde.

In 1713 was hij schutterskoning. Na de kasteelheer mochten achtereenvolgens de oude koning, kapitein, luitenant, vaandeldrager, schutmeester, sergeant op de vogel schieten en dan op hun beurt de schutters. Als de nieuwe koning bekend was vielen hem de gebruikelijke huldgingen ten deel en vervolgens werd door Margraten getrokken. De koning bepaalde de route, mits men binnen Margraten bleef en er plaatsen bezocht werden waar goed bier geschonken werd,

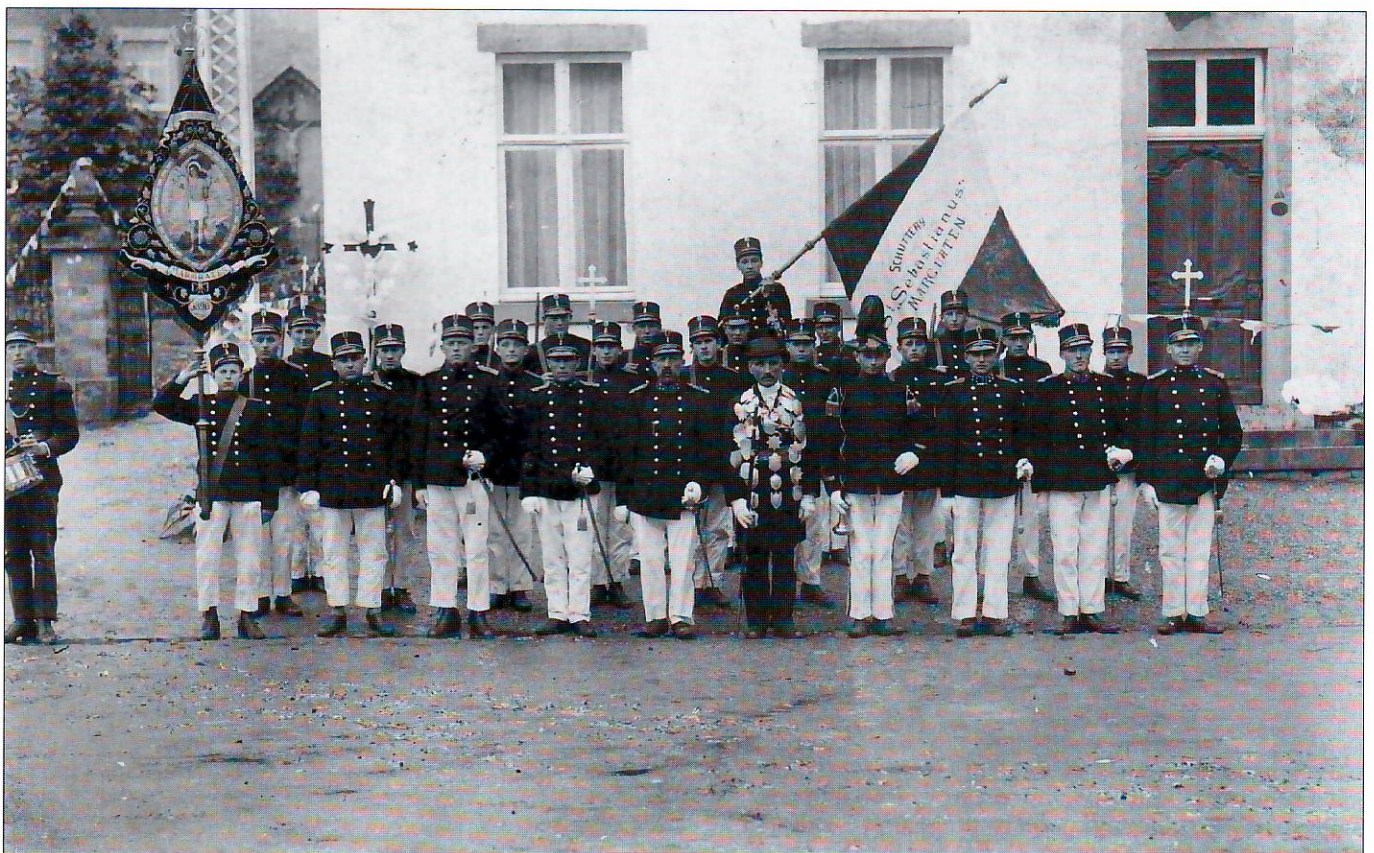
zo staat het in de oude reglementen².

In het begin van de achttiende eeuw maakte Margraten samen met Gulpen en Vaals deel uit van de Staatse Landen van 's Hertogenrade. De protestantse Republiek had de zeggenschap over deze plaatsen. Van 1702 tot 1713 was de Republiek verwickeld in de Spaanse Successie-oorlog. Dit heeft ertoe geleid dat in enkele plaatsen het vogelschieten gedu-

rende de oorlog werd gestaakt. Van Margraten weten we, zoals gezegd dat in 1713 alweer de vogel werd geschoten. Twee jaar later werd deze nieuwe start van een aloude traditie ernstig bedreigd.

Fotobijschrift: "Schutterij St. Sebastianus Margraten, anno 1928.

V.l.n.r.: Tamboer Sjeng Nix uit Wijlre, Vaandeldrager Fer Lemmerlijn (koning 1941), Sjeng Schreurs, Louis Brouwers, 1e luit. Harie Sluismans (koning 1923, oud-oom van schrijver dezes), Harie Faarts, 2e luit. Pierre Claassens (koning 1925), Giel Schreurs, Hub Brouwers, Wum Nelissen, Lambert Jacobs, Sjeng Lemmerlijn, Pierre Meertens, kolonel Harie Sluismans, Wum Lemmerlijn, Sjeng Meertens, vaandeldrager Jacques Bessems, koning Peter Erven, Hub Deckers, Sjeng Simons, tamboer maître Sjeng Vroonen, Funs Bessems, Hub Spronck, generaal en voorzitter Sjeng Meertens (koning 1931), Sjeng Steijns, majoor Piet Steijns, Paul Maas en commandant-kapitein Fer Schreurs (koning 1937, in de jaren vijftig generaal en voorzitter)."

In 1715 vond het koningsschieten³ plaats op de feestdag van St. Jan, 24 juni, een gebruikelijke hoogtijdag in die tijden. Het vogelschieten was zojuist afgelopen. Op commando zetten de schutters zich in beweging en kwamen bij het huis van Willem Brouwers, waar die middag geschoten was. De schutters waren gewoon bij het verlaten van de schietplaats om de beurt een eresaluut te geven ter ere van de vrouwen. Ook Pieter Theunissen vuurde als vierde een schot af. Lemmen Philippens passeerde juist op dat moment, hij werd geraakt en viel kreunend ter aarde. Hij vroeg nog wie dat gedaan had, maar daar kwam geen antwoord op. Op diens verzoek werd de gewonde Philippens op een stoel het huis ingedragen.

De omstanders die een en ander gade hadden geslagen zagen dat het schot uit het wapen van Pieter Theunissen kwam. Ze vroegen hem wat hij had geladen. "Papieren propfen", zei hij. Daarop kwam zijn moeder, die vroeg wie het gedaan had. De omstanders antwoordden haar: "Het is uw Pieterke". Toen zijn moeder de plas bloed zag, waar de gewonde gelegen had, raadde ze haar zoon aan uit Margraten te vluchten. Pieter verklaarde nogmaals dat hij slechts met los kruut geschoten had, maar nam de manende raad van zijn moeder ter harte en begaf zich op de vlucht.

Snel moest er een dokter komen. In Gulpen werd de chirurgijn Johan Michiel Peerboom gehaald. Deze constateerde dat de kogel dwars door het rechter dijbeen geschoten was. De gewonde Philippens werd verbonden, maar overleed diezelfde dag tegen middernacht in presentie van onder meer de pastoor, aan zijn verwondingen.

Het gerecht kwam in actie. Daags na het ongeval deed de officier van de plaats, die namens de heer van Margraten en Gulpen optrad, samen met twee schepenen een gerechtelijke visitatie van het lijk, om gegevens omtrent de doodsoorzaak te achterhalen. Het vogelschieten werd naar aanleiding van dit incident in 1715 voor de naburige schutterij van Gulpen verboden⁴.

Eind juli kwam de schepenbank bijeen en de dood van Philippens was het onderwerp van gesprek. Naar aanleiding hiervan werd gestart met een getuigenverhoor, waarbij enkele

le vrij jonge schutters aan het woord kwamen, die het ongeluk van nabij zagen gebeuren. Drie van hen waren 20 jaar en één 25. Alle vier beaamden zij dat tijdens het vogelschieten niets was voorgevallen wat zou duiden in de richting van een ruzie of onenigheid tussen Theunissen en wijlen Philippens.

De voorlopige conclusie luidde dat er naar alle waarschijnlijkheid geen opzet in het spel was, maar vanwege de ernst van het vergrijp ging de zaakwaarnemer van de heer over tot vervolging. Zoals gezegd was Theunissen uit Margraten gevlucht. In oktober meldde hij zich bij een notaris te Maastricht, waar hij liet vastleggen dat hij zich in het proces liet vertegenwoordigen en verdedigen door Willem Bernard Vaessen.

De in gang gezette rechtsgang neemt lange tijd in beslag. Zo werden er twee onafhankelijke rechtsgeleerden gehoord. Pas in april 1716 komt de schepenbank tot een uitspraak. Met algehele stemmen wordt besloten om de beklagde Theunissen te veroordelen tot een verbanning van vijf jaar uit de bank Margraten vanaf het tijdstip van deze uitspraak. Mocht Theunissen in die vijf jaar in Margraten worden aangetroffen, zo zou hij lijfstraffen ondergaan. Overigens werd de voortvluchtige uiteraard ook veroordeeld in de proceskosten.

Luc Wolters, Simpelveld

Noten:

1. Met dank aan F.X. Thomissen, Valkenburg, voor het attent maken op dit archiefstuk.
2. Feestgids ZLF, Margraten 1982, p. 11-17.
3. Het navolgende relaas is gebaseerd op: Rijksarchief Limburg, Archief van de schepenbank Margraten, inv. nr. 9207, procesdossiers d.d. 24 juli, 7 aug., 25 sept., 29 okt., 29 nov. 1715 en 21 maart, 2 april 1716.
4. Pastoor Fr. Crutzen, 'De schutterij van Gulpen in de 17e en 18e eeuw', in: *Historische en Heemkundige Studies in en rond het Geuldal. Jaarboek 1994*. (Valkenburg a/d Geul 1994) p. 75.

ADRESWIJZIGINGEN

0099 Redactieadres wijzigen in: Beverlaan 11 5581 EE Waalre. Tel. 040-2213842 (J.A.M. Govers).

0202 Secretariaat St. Antonius-Slek Echt wijzigen in: Roodtstraat 6 6102 VT Echt. Tel. 0475-486511.

0244 Secretariaat Wilhelmina Hingen-Echt wijzigen in: Herderstraat 15 6101 VK Pey-Echt of Postbus 58 6100 AB Echt. Tel. 0475-482368 (Frans Aben).

0400 Secretariaat Schuttersbond St. Gerardus-Amstenrade wijzigen in: Servatiusstraat 58, 6444 VM Brunssum. Tel. 045-5525355 (K.J. J. van Knippenberg).

0538 St. Urbanus-Belfeld secretariaat is: Vogelsweijde 5 5953 ME Reuver. Tel. 077-4746450 (Jan Ummenthum).

0810 Schutterij St. Cornelius Irene-Posterholt, secretariaat wijzigen in: Christinalaan 54, 6061 CZ Posterholt. Tel. 0475-402341 (H.T.M. van Neer).

0822 Secretariaat St. Martinus-Vlodrop wijzigen in: Holsterweg 2, 6063 CM Vlodrop. Tel. 0475-403020 (W.C.M. Kanders).

0904 Schutterij St. Hubertus Gilde-Gulpen, secretariaat gevestigd bij: Monique Straaten-Braken, Postbus 69, 6270 AB Gulpen. Tel. 043-4502858).

0918 De (Jonge en Oude) Nobelen-Valkenburg secretaris is: H.C.M. Tabbers Tolhuisstraat 15 6305 BA Schin op Geul. Tel. 043-4592329 (postbus 16 etc blijft bestaan).

0932 Adres secretaris St. Sebastianus-Oost Maarland wijzigen in: Lemoen 15, 6245 PG Eijsden. Tel. 043-4092495 (P. Stienen).

**Wanneer mogen wij een
redactionele bijdrage verwachten van
uw schutterij/schuttersgilde?**

LEGERMUSEUM (tips)

Van 30 maart tot en met 15 september 1996 is in het Legermuseum te Delft de expositie "Dagwacht van Delft, schuttersstuk en prenten". Diverse facetten van de Delftse militaire geschiedenis worden in deze tentoonstelling belicht. Topstuk is een levensechte dagwacht waarin de Delftse schutterij met originele uitrusting wordt getoond. Daarnaast worden aan de hand van unieke prenten, schilderijen en foto's vijf thema's uit het verleden van Delft behandeld.

De met militair ceremonieel omgeven begrafenissen van de leden van het Huis van Oranje vormt één van de thema's. Ook aan militaire gebouwen, werkplaatsen en leger-eenheden in Delft wordt aandacht besteed.

De expositie is te bezichtigen dinsdag t/m zaterdag van 10.00-17.00 uur en op zondag van 13.00-17.00 uur. Het Legermuseum ligt op korte afstand van het NS-station Delft (Korte Geer 1).

Het Legermuseum en Mithras cultuur-historische arrangementen gaan samenwerken. Doel van de samenwerking is het organiseren van zogeheten battlefield tours, die kunnen beginnen in het Legermuseum. Dit is uniek in Nederland. In bijvoorbeeld Engeland bestaan battlefield tours al veel langer. Nu is het mogelijk om na een bezoek aan het legermuseum onder deskundige begeleiding een historische locatie te bezoeken.

Een voorbeeld hiervan is het arrangement "Mei 1940". De gasten krijgen in het Legermuseum een unieke kleurenfilm te zien uit de mobilisatietijd. Dit is waarschijnlijk de oudste militaire kleurenfilm die in Nederland bewaard is. Vervolgens leidt een militair-historicus de gasten rond door het museum op de afdeling van de Tweede Wereldoorlog. In de middag wordt een bezoek gebracht aan de Grebbeberg. Op dit slagveld is het terrein sinds mei 1940 nauwelijks veranderd, en zijn vele kazematten en loopgraven nog te zien. Zo maken de gasten op een originele en indrukwekkende manier kennis met de Nederlandse geschiedenis.

Voor meer informatie over beide tips kunt U terecht op telefoonnummer (NL) 015-2150 548 of 015-2150 549.

TENTOONSTELLING LILSE SCHUTTERIJEN

Tradities moet men in ere houden en een volk dat zijn oude gebruiken respecteert, vormt steeds een schone gemeenschap.

Met deze tentoonstelling mogen wij dat wel tweevoudig schrijven. Het is niet alleen de Liller Heemkundige Kring die al sinds 1984 jaarlijks in de periode van Allerheiligen aan tentoonstelling organiseert, maar... het is ook onze plaatselijke schutterij met de buks die al sinds mensenheugenis haar tradities blijft verder zetten.

Het is ook niet onze bedoeling in dit artikel de volledige geschiedenis van de St. Sebastiaansgilde te schrijven, maar wel een totaal overzicht te geven van de indeling van deze zeer fijne organisatie en tevens een beeld op te hangen van de grote fasen van de belangrijke gebeurtenissen van de plaatselijke schutterijen.

In zijn openingsrede tot de leden van de Heemkundige Kring en enkele bestuursleden van de Gilde, zei François Joosten, dat we met deze expositie niet de andere Lilse schutterijen, zoals hand- en kruisboog hebben betrokken, omdat de archiefstukken + foto's - en verslagen van de St. Sebastiaansgilde zo uitgebreid zijn, dat, door het weglaten van bepaalde zaken, deze tentoonstelling zeker onvolledig zou zijn geweest. Het bezitten van zulk een groot archief heeft de schutterij te danken aan de grote gehechtheid van haar voorzitter, Luc Stalmans, aan het schuttersleven. Maanden heeft hij samen met Maria Vangeneugden gewerkt om alles zo overzichtelijk mogelijk te maken. De bloemen voor beiden zijn dan ook verdiend.

Aan de hand van historische oude kaarten, documenten, taferelen en foto's biedt de tentoonstelling een wandeling door de soms dramatische geschiedenis die de Lilse schutterijen sinds de 16e eeuw hebben doorgemaakt. De expositie laat bovendien zien dat tot heden ten dage enkele van de oude activiteiten zijn blijven bestaan, hoewel verschillende oorlogen en milieuwetten niet gunstig zijn geweest voor de Limburgse schutterijen.

Bij de rondgang kunnen we ook kijken naar de kunstzinnige aspecten van de tentoongestelde stukken: de versiering van de oude vlag (1892), de handgeschreven aktes (1718), de klederdracht en zeker niet ver-

geten het konings- en schutterszilver. Dit zijn de hoogtepunten in de tentoonstelling, maar ook de andere stukken zijn de moeite waard.

De tentoonstelling roept in enkele hoofdstukken (7) de herinneringen aan het vroegere schuttersleven op, een herinnering die nu nog wordt bewaard in onze St. Sebastiaansgilde.

1. De Oude Schutterij (1545-1575) - 1651

De "standregelen" verleend door Godart van Bocholtz, laatste heer van Grevenbroek, tijdens de jaren 1545-1575, en in 1577 ook Drossaard van Pelt, zijn bij de inval van de Lorreinse soldaten in 1651 naar de kerktoeren gebracht. Door de brand in de toren zijn ze vernield.

In geen enkel document kunnen we terugvinden of deze gilde een patroonheilige heeft. Dit is zeer vreemd en een verder onderzoek hiervoor is wenselijk.

2. Heroprichting in 1655

In de akte van 31 augustus 1718 staat geschreven dat op 1 augustus 1655 door de schutterij nieuwe standregelen zijn opgesteld en ze dus haar activiteiten heeft verder gezet. De inhoud van de akte van 1718, ze zou dezelfde punten bevatten als die van 1655, is getekend door Alexander baron van Blanckart d'Alsldorf, drossard van het ambt Pelt-Grevenbroek en later ook door J.G. Comte de Borchgrave ende Grevenbroek. Op haar beurt erkent La Douarière Baronne de Hubens, née de Piron de Balen, Dame d'Achel et de Lille St. Hubert op 8 juli 1776 deze statuten.

3. De Jonge Schutterij 1708

De eerste vermelding van de Jonge Schutterij vinden we op een breuk van het huidige koningszilver, een breuk die geschonken is in 1708 door "Huibert Poelmans eersten koninc alsmede een der stichters der jonge schutterije". Als schutsheligen hebben ze de H.H. Monulphus en Gondulphus, patroonheiligen van de parochiekerk. Deze heiligen hebben op 21 juli hun feestdag en op deze dag zal men "dien voogel aefschieten". Van de statuten is een kopie bewaard, opgesteld in 1750 of nog later. Hierop staat vermeld dat A. Craechs, luitenant drossard, op 15 juli 1711 de statuten ondertekend heeft en dat ze goedgekeurd

zijn op 21 juli 1719 door Alexander baron van Blanckart d'Alsdorf, drossard van het ambt Pelt-Grevenbroek, vervolgens een naamlijst van 79 schutten. Op dat ogenblik zijn er dus twee schutterijen in St. Huibrechts-Lille en... er komt op 14 juli 1723 een samenwerking tussen de oude en de jonge gilde. Dit akkoord wordt bekrachtigd in het huis van Dirk Exelmans.

Het koningszilver van de huidige St. Sebastiaansgilde is afkomstig van de Jonge Schutterij St. Monulphus en Gondulphus. Na verloren te zijn geraakt in het begin van deze eeuw, is het per toeval in 1953 te Brussel ontdekt in een privé-museum en dit door een pater van de abdij van Tongerlo.

Enkele vermeldingen op de breuken: 1732 van de Broeck Gerardus; 1727/1739/1740 Poelmans Peter; 1759 Pipers Theodorus. En dat er tijdens de Franse Revolutie (1792-1815) bijna geen onderbreking is geweest met het koningschieten bewijzen de volgende breuken: 1802 Linders L.F.; 1810 Kerkhofs Joseph; 1811/1812/1813 van der Linden Theodorus.

4. Duistere periode 1815-1877

Over deze periode is (voorlopig) nog niets teruggevonden. In een

testament verleden door Mr Spaas op 21 mei 1827 vinden we wel de volgende tekst terug: "Bij den schuttenboom aan het Broek, familie Willem Goossens, ketelbuter, gehuwd met Joanna Erken". Zouden er toen toch nog activiteiten zijn geweest? Opmerkelijk is dat het nog bestaande kasboek van 1878 melding maakt van het Schuttersgezelschap Kempenzonen.

5. Heropstanding 1877-1948

Onder de naam "St. Sebastiaansgilde" worden de schuttersactiviteiten hervat en dit onder het voorzitterschap van Hendrik Keunen. De oude groene vlag met de mooie beeltenis van de patroonheilige is gemaakt in 1892. Het schild van St. Sebastiaan (plm 1750) is naar alle waarschijnlijkheid overgenomen uit een andere vlag. Welke?

Hendrik Keunen wordt in 1920 opgevolgd door Frans Keunen en deze op zijn beurt in 1930 door Jan Stalmans.

Van het jaar 1877 zijn wij 100% zeker omdat er een affiche bestaat waarop vermeld staat: "Groot internationaal schutters-feest op zondag 2 juli 1927, gegeven door de Koninklijke Gilde St. Sebastiaan ter viering van den bekomen titel van Koninklijke (1927 - 50 = 1877).

6. Bloei 1948-1995

Op 7 maart 1948 wordt te Elen de Schuttersbond Maas en Kempen opgericht en dit onder het voorzitterschap van Pol Vandebroek uit Elen. Die wordt in 1950 opgevolgd door meester Pierre Creemers uit Molenbeersel, en het is onder de leiding van deze man, enorm gesteund door Louis Roppe, gouverneur der provincie, dat de schutterijen weer een ongekende bloei kennen. Onze St. Sebastiaansgilde sluit aan in 1952, mag op 16 mei 1954 haar eerste bondsfeest organiseren en bekomt in 1955 haar prachtige kostuums.

Dankzij de onverpoosde werking van enkele stuwende lokale krachten, overtuigd van de betekenis van de aloude tradities, speelt de schutterij weer een actieve rol in het Liller dorpsleven en dit onder het voorzitterschap van Christiaan Bloemen (1948-1958), Jozef Stalmans (1958-1980) en sinds 1980 van Luc Stalmans.

De Lilse schutters schieten regelmatig hun 18 punten, het trommelkorps behaalt de allerhoogste resultaten (Kerkrade) en in de nevenwedstrijden brengen de mannen en vrouwen, sinds 1990 zijn er twee marketensters, menig prijs naar hun dorp.

De St. Sebastiaansgilde heeft geen koningszilver op haar naam en het is onder impuls van het huidige bestuur dat in 1995 een eigen koningszilver is aangeschaft.

De meeste koningen van de laatste decennia hebben een zilveren breuk aan de gilde geschonken. De vogel is een prachtstuk.

7. De buks

Een van de buksmeesters, Harry Stalmans, heeft al het materiaal nodig om zonder problemen te schieten, tentoongesteld. gelukkig heeft hij ook voorwerpen van jaren terug bewaard, zodat we ons een idee kunnen vormen van de evolutie die het schieten met de buks heeft doorgemaakt.

Besluiten wij dit overzicht van deze bloeiende tentoonstelling van de Liller Heemkundige Kring met er op te wijzen dat er wel geen volkskundige bevolkingsgroep is in ons kerkdorp die, qua tradities, een zo hechte brug slaat met het verleden en terzelfdertijd zo boeiend leeft in het heden, als onze St. Sebastiaansgilde. Wij mogen schrijven dat deze tentoonstelling dat zeer goed heeft aangetoond.

Joseph Geens, Oud-secretaris van Schuttersbond Maas en Kempen.

De tentoonstelling "De Lilse Schutterijen" liep van 29 oktober tot en met 2 november 1995 in de Kampen te St. Huibrechts-Lille.

ONDER DE SCHIETBOOM

St. Gregorius-Illikhoven

Volgens traditie wordt ieder jaar in het eerste weekend van september prominenten- en koningschieten georganiseerd. Zaterdag 2 september waren er 16 prominenten aangekomen om de houten vogel naar beneden te halen. Uiteindelijk lukte het mevrouw Tiny van der Beek uit Thorn het juiste schot te lossen en voor de derde maal sinds het prominenten schieten te koninklijke eer voor zich op te eisen. Zondag 3 september na het koningschieten moest de huidige koning Ger Tummers het koningszilver overdragen aan zijn sergeant Peter Schreurs. Koning Peter gaat met zijn vrouw (die zelf ook al twee keer schutterskoningin was) het jubileumjaar (60 jaar) in als koning en koningin.

St. Lambertus-Helden

Al tientallen jaren bejiveren de leden van het Koninklijk Schuttersgilde St. Lambertus-Helden er zich voor om zoveel mogelijk de verschoten kogels uit het schootsveld terug te vinden.

Ook in het afgelopen jaar waren ze hier ijverig mee bezig. Theo Rutten raapte er maar liefst 4000, Peter van Lier 900, Jos Teeuwen 200 en Wim Kranen eveneens 200 stuks. De actie is goed aangeslagen bij de schutters, hetgeen moge blijken uit het stijgende aantal teruggevonden kogels.

In 1992 werden 4000 kogels teruggevonden, in 1993 4300 kogels en in 1994 3500 kogels. Het jaar 1995 zal voorlopig de kroon steken met maar liefst 5300 teruggevonden kogels.

St. Joseph-Waubach

Koning wordt Prins!

Martin Dautzenberg (31), koning van schutterij St. Joseph-Waubach, werd onder veel alaafs tot Prins Carnaval 1996 uitgeroepen van Vastelaovends Verein "De Geete" uit de buurtschap Groenstraat-Waubach.

Uiteraard is hier van een degradatie van koning naar prins geenszins

sprake. het is wel in de Waubachse schuttershistorie een unieke situatie dat een ambterende koning tevens Prins Carnaval is.

Deze vrijwillige degradatie is voor d'r Tien een tijdelijk zéér plezierige act in zijn rijk verenigingsleven. Want behalve zijn lidmaatschap van de schutterij, is hij ook tamboer bij fanfare St. Elisabeth uit de Groenstraat, lid van de Sjpasskapel en bij de Vastelavends Vereen "De Geete" verricht hij veel werk. Hij is in het verenigingsleven een echte duizendpoot.

Prins Martin III, schutterskoning van St. Joseph-Waubach.

Martin Evertz, Waubach.

Carnavalaria

Jan Haen, prins Jan I van CV Groet Neuhage te Nieuwenhagen. Hij was koning in 1983 en 1991 van Koningin Wilhelmina Nieuwenhagen, thans korporaal, woonachtig te Molenberg-Heerlen.

Regerend burgerkoning van Eys Hub Leenen is uitgeroepen tot stadsprins van De Winkbülle van Heerlen.

Hedy Lahaye-Boon, lid van het damessteuncomité van St. Sebastianus-Eys is benoemd tot "Os van verdienste van Carnavals Vereniging "De Öss van Ees".

Tom I (Erven) van JeugdCarnavals-Vereniging "De Jong Ströpere" van Ubachberg, spelend in de drumband van schutterij St. Hubertus daar.

Kevin I (den Ouden) van JCV "De Össkes" van Eys, actief bij drumband van St. Sebastianus-Eys.

Jonge Schutten van Echt grijpen inbreker

Het zou de titel kunnen zijn van enkele heldendaden van een schutterij uit een ver verleden. Maar niets is minder waar. December laatstleden was de maandelijkse kaartavond van de schutterij St. Petrus & Paulus uit Echt. Nu is dit toch al een schutterij, die naar verluidt, zich in het verleden voor de gemeenschap zeer verdienstelijk heeft gemaakt.

Dus, toen de schutters tegen half elf een paar flinke klappen hoorden, zagen ze aan de overkant twee mannen die met ferme hamerslagen de grote etalageruit van juwelier Utens aan diggelen sloegen. Ook de juwelier werd door deze klappen gealarmeerd, boog zich uit zijn bovenvenster en riep de mannen toe wat dat daar moest. Pas toen de schutters uit het café aan de overkant van de straat naar buiten renden staakten de inbrekers hun braakpoging. Zij renden weg, maar werden ingehaald door de schutters die een kortere weg kenden. Na een kleine schermutseling werden de mannen overmeesterd en na enige tijd konden ze worden overgedragen aan de gewaarschuwde politie.

De juwelier was zeer gelukkig met het kordate optreden van de schutters. Hij maakt jaarlijks het koningszilver voor de schutterij. De schutters zelf waren na het voorval de bescheidenheid zelf. Ze waren opgetogen iets te hebben kunnen terugdoen voor de juwelier en vonden het als vanzelfsprekend dat er gereageerd wordt bij het zien van een dergelijke misdaad. De schutters van de onlangs heropgerichte schutterij St. Petrus & Paulus Echt, die op deze wijze in de voetsporen van hun voorgangers treden, geven hiermee blijk hun plaats binnen het schutterswereldje meer dan waardig te zijn. Welkom en proficiat.

Luc Wolters.

Drumband St. Lambertus-Broeksittard

Een nieuwe CD op de markt. Geen pure schutterijmuziek, maar een drumband die met de 'vastelavond' eens geheel uit de band springt. De drumband van schutterij St. Lambertus-Broeksittard (Ned.

Kampioen) trekt gebruikelijk met de kinderoptocht in Sittard mee. Versterkt met enkele blazers vormen zij tijdens de dolle dagen de groep "Good Gek". Deze groep besloot een CD in deze bijzondere samenstelling te maken. De toepasselijke titel heet: "Herrie-meniekes". Het speciale geluid van deze drumband staat garant voor echt vuurwerk.

Geleense koninginnen

Geleen telt nogal wat koninginnen. Buiten de koningin Maria Cleber van St. Marcellinus & Petrus-Geleen zijn dit de meikoningin, de wijnkoningin, de oogstkoningin en de lichtkoningin. Alle vorstinnen werden bij gelegenheid verzameld om met z'n vijven in december het licht van de kerstboom te ontsteken. Het wordt dringen daar om de troon, in Geleen.

Schuttersboek Voerendaal verkoopt goed

Schreven we onlangs over de uitgebreide schuttersliteratuur over Kon. St. Sebastianus Voerendaal, waaronder het boekje van Huub Claessens "D'r schat van Voelender", onlangs bleek dat deze uitgave ook een schat opbrengt. Want het makkelijk leesbare boek was binnen enkele maanden geheel uitverkocht. Een herdruk van deze populaire historie wordt overwogen.

L. W.

Kruisboog

Een elfjarige jongen in de Hessische plaats Sinntal-Mottgers heeft zijn vader per vergissing levensgevaarlijk verwond in het hoofd. De jongen wilde zijn vader wakken uit zijn middagslaap en had daarbij een gespannen kruisboog in de handen. De bedoeling was dat de vader en de jongen wonderkerzen zouden gaan verschieten.

Bussen Schutten-Neer

Waarom "Bussen-Schutten" en niet Schutterij St. Martinus-Neer?

In het vorige nummer van het Limburgs Schutterstijdschrift stonden alle aangesloten verenigingen bij de OLS-Federatie vermeld. Bij de "Bond Juliana" stond o.a. St. Mar-

tinus-Neer (Bussen-Schutten) vermeld. Op deze naamsverwarring wil ik even reageren. De echte volledige naam is: "Bussen-Schutten", Broederschap van St. Nartinus-Neer. In de volksmond reeds eeuwenlang afgekort tot "Bussen-Schutten".

De naam "Bussen-Schutten" staat voor het feit dat ten tijde van de oprichting in 1512 als vuurwapen de hand- en later de haakbus gehanteerd werd. Deze wapens werden gewoon "bus" of "bussen" genoemd, vandaar de naam "Bussen-Schutten", die ook zo op alle eeuwenoude documenten staat. In 1960 vond er in Neer een fusie plaats tussen de "Bussen-Schutten" en de in 1898 opgerichte Oranje-Schutters. Er werd toen door beide partijen gekozen voor de naam Schutterij St. Martinus. In 1975 werd tegelijk met de aanschaf van de historische gildekleding de oor-

spronkelijke naam "Bussen-Schutten", Broederschap van St. Martinus weer aangenomen. Af en toe wordt ten onrechte de naam Schutterij St. Martinus nog gebruikt i.p.v. "Bussen-Schutten" Neer.

Wij hebben natuurlijk niets tegen onze patroonheilige St. Martinus, integendeel zelfs, want zoals U ongetwijfeld weet, dragen wij zijn beeltenis bij ieder feest of optreden altijd bij ons.

Ik hoop dat hiermee voldoende is uitgelegd waarom wij deze ietwat vreemde naam dragen, waar wij overigens bijzonder trots op zijn.

Wim Peulen,
voorzitter Bussen-Schutten.

St. Sebastianus- Oost Maarland

De jaarlijkse feestavond, b.g.v. het patroonsfeest op 20 januari, begon met een H. Mis voor de levende en overleden leden van de schutterij. De eucharistieviering werd door velen van binnen en buiten de vereniging bijgewoond. Tijdens de eucharistieviering werden de volgende personen beëdigd op het nieuwe vaandel: Koning Pierre Stienen, Generaal Jaak Rousch, Majoor Eugene Meertens, Commandant Gerard Odekerken en 2e luitenant Huub Bömers.

Tijdens de daaropvolgende feestavond werden de navolgende vier jubilarissen uitgebreid in het zonnetje gezet: Pastoor Starmans werd voor zijn verdiensten voor de schutterij en zijn 25-jarige geestelijk adviseurschap tot erelid benoemd.

Wim Hoenen spelde vervolgens de zilveren OLS-speld op bij Twan Rempelberg en Guidy Duijkers.

Gerard Odekerken, voorzitter.

St. Sebastiaan-Schimmert

In Schimmert heeft een groepje schutters en heemkundigen de taak ter hand genomen om bij gelegenheid van de heroprichting van de schutterij 40 jaar geleden de geschiedenis van die eeuwenoude vereniging te beschrijven. Buiten enkele leden van de schutterij zijn ook een paar leden van de lokale heemkundevereniging hierbij betrokken, temeer daar de heemkunde volgend jaar 10 jaar actief is.

Marketentsters

Op 2 december werden 4 marketentsters van St. Barbara-Meerssen geïnstalleerd na de H. Mis tijdens het patroonsfeest van de H. Barbara.

Op 6 december werden tijdens de H. Mis 6 marketentsters (waarvan een reserve) op de naamdag van St. Nicolaas geïnstalleerd bij St. Nicolaas-Heythuysen.

Op 13 januari werden b.g.v. de naamdag van de H. Sebastianus bij St. Sebastiaan-Schimmert 6 nieuwe marketentsters geïnstalleerd.

Op 21 januari werd tijdens een feestvergadering van St. Sebastianus-Heerlen Roos Moonen als marketentster geïnstalleerd door haar eigen schoonzuster Marij Holtus.

St. Sebastiaan- Grote Brogel

Jaarlijks vieren wij in ons midden het zogeheten teerfeest dat plaatsvindt rondom het naamfeest van onze patroons de Heilige Sebastianus. Dit jaar vond dit feest plaats op zaterdag 20 januari, voor de 40ste maal. Het is trouwens na een onderbreking van 50 jaren, 40 jaar geleden dat onze schuttersgilde heropgericht is, namelijk in 1956.

Ook jaarlijks is het traditie dat we van dit feest gebruik maken om enkele verdienstelijke leden in de bloemetjes te zetten. (zie ook rubriek Wij feliciteren)

Jos Poelmans, Secretaris

Twan Rempelberg werd in 1971 benoemd tot ere-voorzitter. Nu ontving hij de ere-medaille van onze schutterij.

Guidy Duijkers begon in 1971 als bieleman, van 1973 tot 1987 was hij soldaat om vervolgens bevorderd te worden tot sergeant. Hij werd in 1989 vaandrig. Vanaf 1981 tot heden is hij bovendien bestuurslid. Guidy viel eveneens een ere-medaille ten deel.

Annie Spits was de eerste marketentster binnen onze schutterij. Voor haar goede inzet werd zij enkele jaren geleden al bevorderd tot hoofd-marketentster. Nu werd Annie nog eens extra gehuldigd voor haar 12½-jarig lidmaatschap.

WIJ FELICITEREN

KONINKLIJKE ONDERSCHIEDINGEN

Boy Goossens wethouder van de gemeente Onderbanken ontving de medaille als ridder in de Orde van Oranje Nassau. Vijftientig jaar lang maakt de wethouder thans deel uit van de gemeenteraad van Onderbanken en voorheen die van zijn woonplaats Schinveld. Aldaar is hij reeds menig jaar lid van schutterij St. Eligius & Juliana.

Als jongere voelde Boy zich al aangetrokken tot schutterij Juliana Schinveld. Als geweerdrager heeft hij de vereniging enige jaren versterkt. Einde jaren vijftig was de fusie tussen de beide Schinveldse schutterijen Juliana en St. Eligius gerealiseerd. De gestarte ledenwerving had resultaat. Boy was bij de 18 nieuwe leden, allen voormalige leden van de Jonkheid, die zich op Pinkstermaandag 2 juni 1963 aansloten bij de verenigde schutterijen St. Eligius-Juliana. Vanaf die tijd is Boy jaren actief lid geweest, totdat zijn werkzaamheden o.a. als raadslid hem ertoe noopten te stoppen. Vanuit de vereniging kan steeds een beroep op hem gedaan worden. Mede door zijn hulp heeft St. Eligius-Juliana een nieuw schietterrein kunnen verwerven. In de moeilijke jaren van de schutterij heeft hij het bestuur van advies gediend.

"Wethouder Boy Goossens, in 1988 als koning van St. Eligius & Juliana Schinveld. Links mevr. Lily Goossens. Geheel links de toenmalige burgemeester van Onderbanken, Vincent Ritzer, die zijn eigen wethouder als koning mocht installeren"

Wethouder zijnde, lukte het Boy in 1988 de koningsvogel omlaag te schieten. Dientengevolge was hij koning 1988 van schutterij St. Eligius-Juliana. Samen met zijn echtgenote Lily vormden zij een gracieus koningspaar. Gelukkig prijst zich de schutterij met de wederom actievere deelname aan evenementen van Boy gedurende de laatste jaren. De schutterij is verheugd en dankbaar met het toekennen van de ridderorde aan de heer Boy F.G. Goossens.

J.M.A. Ronckers, Secretaris

Vanwege zijn verdiensten op velerlei gebied is mr. Ton Berger op 16 november benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. De onderscheiding werd uitgereikt door burgemeester P. van Hassel van de Gemeente Margraten.

De heer Berger was secretaris van het Anjerfonds, is nog steeds OLS-jurylid en bestuurslid van de stichting Steun Aan het Schutters- en Gildewezen in de beide Limburg.

Op 2 december werden Reinier Raemaekers (76) en Jozef Schepens (72) onderscheiden met de eremedaille in zilver verbonden aan de Orde van Oranje Nassau. De onderscheidingen werden opgespeld door loco-burgemeester M. Gresnigt-Raemaekers.

R. Raemaekers is sinds 1935 lid van schutterij St. Oda. Hij was secretaris van 1948 tot 1968 en schutterskoning in 1961 en 1972.

J. Schepens is sinds 1945 lid van schutterij St. Oda. Hij was vice-voorzitter van 1960 tot 1974.

P. Bischoff, die zijn robijnen lidmaatschap van Schuttersbroederschap St. Sebastianus-Kerkrade vierde, ontving bij die gelegenheid de zilveren eremedaille in de Orde van Oranje Nassau. Sinds veertig jaar is Bischoff penningmeester van de broederschap. Tevens maakt hij sinds 1964 deel uit van het kerkbestuur.

SCHUTTERSKONINGEN

Frank Schreurs St. Georgius en St. Sebastianus-Beezel (100 sch) en bij de donateurs werd Hans Wenting voor de tweede achtereenvolgende keer koning.

Diamanten huwelijksfeest

Op zaterdag 13 januari i.l. vierden Thomas Joannes Stals en Anna Catharina Segers hun diamanten huwelijksjubileum te Molenbeersel. De 81-jarige "Toum van Cone Graad"- zoals hem iedereen kent in zijn geboortedorp- is momenteel één der oudste "sjötten" van de Koninklijke Schutterij St. Lambertus-Molenbeersel. Later op het jaar hoopt hij zijn 65-jarig lidmaatschap van deze schutterij te kunnen vieren. Na een plechtige dankmis in de St. Leonarduskerk, werd het diamanten paar ontvangen op het gemeentehuis. Burgemeester Theo Schoofs schetste op ludieke wijze hun levensloop, met bijzondere aandacht voor de schuttersloopbaan van "Toum". Een week later werd verder gefeest met de leden van de schutterij en de buurtschap. Namens de schutterijen werden de jubilarissen gehuldigd voor hun jarenlange inzet en werd een blijvend aandenken aan deze heuglijke dag aangeboden. Met onze felicitaties!

Het diamanten huwelijkspaar Stals-Segers, samen met voorzitter Willy Janssen van de Kon. Schutterij St. Lambertus-Molenbeersel. (Foto en tekst Mathieu Kunnen, Molenbeersel).

JUBILARISSEN*12^{1/2}-jarig lidmaatschap*

Davy Colin	St. Sebastianus-Heerlen
Marcel Collaris	Wilhelmina-Nieuwenhagen
Ad Crutzen	St. Sebastianus-Voerendaal
Paul Gillissen	De Nobelen-Valkenburg
Lucien Huynen	De Nobelen-Valkenburg
Ronald Kunz	De Nobelen-Valkenburg
Pierre Leenders	De Nobelen-Valkenburg
Luc Luyten	St. Sebastiaan-Grote Brogel
Frans Moonen	St. Sebastianus-Voerendaal
Jos Poelmans	St. Sebastiaan-Grote Brogel
Jaap van Rennes Sr	De Nobelen-Valkenburg
Frans Schoonbrood	De Nobelen-Valkenburg

25-jarig lidmaatschap

N.M.W. Albertz	Nachtwachtgilde-Berg & Terblijt
J.F.A.M. Bongers	St. Agatha-Haelen
Nicole Broekmans	St. Sebastiaan-As
Andre Colin	St. Sebastianus-Heerlen
Jan Dries	St. Sebastiaan-Grote Brogel
Jos Driessens	St. Dionysius-Opoeteren
G.J.M. Duykers	St. Sebastianus-Oost Maarland
P.J.H.G. Hamers	St. Sebastianus-Klimmen
Wiel Hillebrand	St. Eligius & Juliana-Schinveld
Jan Hurkens	St. Laurentius-Meeswijk
W. Joosten	Akkermansgilde-Venlo
H. Loo	St. Brigida-Noorbeek
Johan Moors	St. Dionysius-Opoeteren
P.A.J. Rompelberg	St. Sebastianus-Oost Maarland
J.H. Smits	St. Leonardus-Panningen
J.G.H.F.v. Summeren	St. Sebastianus-Klimmen
J. Tinnemans	St. Petrus-Kelpen Oler
H.H. Verhorstert	St. Sebastianus-Sevenum
G. Verstappen-Briels	St. Petrus-Kelpen Oler
Mathieu Westhovens	St. Laurentius-Meeswijk
Bert v.d. Weijs	St. Sebastianus Broederschap- Kerkrade
A. Wijnhoven	St. Sebastianus-Sevenum

35-jarig lidmaatschap

Jan Dirckx	St. Sebastiaan-Grote Brogel
------------	-----------------------------

40-jarig lidmaatschap

Hub Bisschoff	St. Sebastianus Broederschap- Kerkrade
Gérard Brebels	St. Sebastiaan-Grote Brogel
Mevr. Jeanne Dillen	St. Laurentius-Meeswijk
A.H.G. Hamers	St. Sebastianus-Klimmen
S. Janssen	St. Petrus-Kelpen Oler
F. Jeurninck	St. Petrus-Kelpen Oler
W. Jeurninck	St. Petrus-Kelpen Oler
Jan Lemmens	St. Sebastianus-Voerendaal
Lei Lemmens	St. Sebastianus-Voerendaal
W. Michon	St. Cornelius Irene-Posterholt
Frans Neyens	St. Dionysius-Opoeteren
Th. Peeters	St. Petrus-Kelpen Oler
Th. Sieben	St. Petrus-Kelpen Oler
Jaak Vandekerkhof	St. Sebastiaan-Grote Brogel
Egidius Winters	St. Sebastiaan-Grote Brogel

50-jarig lidmaatschap

J.W.G. Lambij	St. Sebastianus-Klimmen
W. van Rijn	Akkermansgilde-Venlo

60-jarig lidmaatschap

G.M. Verhaegh	St. Leonardus-Panningen
---------------	-------------------------

GEDECOREERDEN IN ORDE VAN DE RODE LEEUW

Zie verder op volgende pagina
Orde van de Rode Leeuw.

ORDE VAN DE RODE LEEUW

Op zondag 21 januari j.l. werden de onderstaande personen opgenomen in de Orde van de Rode Leeuw en de H. Sebastianus.

Als schutbroeder:

J.M.A. Alzer	St. Lambertus-Oirsbeek
J.H. Baeten	St. Laurentius-Meeswijk
F. Baumans	St. Joseph-Vijlen
J.C.A. Camp	St. Antonius-Stramproy
G.J.G.M. Corten	Nachtwachtgilde-Berg en Terblijt
J.M. Pannemans	St. Laurentius-Meeswijk
C.C.J. Pistorius	St. Gregorius-Illikhoven
J.H. Steijven	St. Hubertus-Schaesberg
A.G. Verheiden	St. Severinus-Grathem

Als officier:

P.L.H. Creemers	Oud-Burgemeester van Born
M.J. Didden	Voorzitter stichting SAS

Bevorderd tot officier:

W.H. Machiels	St. Jozef-Oud Winterslag.
---------------	---------------------------

Wij feliciteren alle gedecoreerden.

WIJ GEDENKEN

Patrick Lemmen, slechts enkele maanden lid van St. Jan-Grubbenvorst. Overleden op 4 november op 24-jarige leeftijd.

Bianca Wagemans, korpslid en fluitiste van St. Willibrordus-Obbicht. Overleden op 5 november in de leeftijd van 19 jaar.

Tom Gorissen, secretaris en generaal van St. Joseph-Stein. Secretaris van de Schuttersbond St. Gerardus Born-Echt. Ridder in de Orde van Oranje Nassau in brons, ridder in de soevereine Orde van de Rode Leeuw en de Heilige Sebastianus, onderscheiden met de zilveren OLS-medaille. Overleden te Stein op 6 november 1995 op 76-jarige leeftijd.

Herman Miscoria, ruim 20 jaar muziek-jurylid OLS. Overleden op 11 november op 67-jarige leeftijd.

Pierre Hendrix, 50 jaar lid van St. Agatha-Haelen en ere-voorzitter van de Midden-Limburgse Schuttersbond. Overleden op 17 november op 82-jarige leeftijd. Gerardus Bouts, Officier bij St. Martinus-Holtum. Overleden op 20 november in de leeftijd van 79 jaar.

Theu Heijmans, ruim 50 jaar lid van St. Oda-Boshoven. Overleden op 23 november in de leeftijd van 71 jaar.

Twen Mordang, Erevoorzitter van St. Paulus-Epen. Begiftigd met de eremedaille in zilver verbonden aan de Orde van Oranje Nassau, schutbroeder van de Edele Eedbroederschap, drager van de pauselijke onderscheiding Pro Ecclesia et Pontifice. Lid sinds 1938 van schutterij St. Paulus-Epen, commandant tot 1975, toen bevorderd tot lt.-kolonel, tevens geruime tijd voorzitter en wegens die verdiensten benoemd tot erevoorzitter. Overleden te Epen 30 november 1995 op 92-jarige leeftijd.

Bert Clercx, 35 jaar lid, oud-commandant en vaandrig van St. Martinus-Asenray. Overleden op 16 december in de leeftijd van 45 jaar.

Zef van Daal, ruim 32 jaar lid van St. Joseph-Buchten. Overleden te Buchten 16 januari 1996 op 54-jarige leeftijd.

Sjrake Vullers, 42 jaar lid van St. Petrus-Roggel. Overleden op 18 januari in de leeftijd van 81 jaar.

Martin Pisters, erelid van St. Laurentius-Spaubeek. Overleden op 19 januari in de leeftijd van 70 jaar.

Giel Verlaek, 65 jaar lid, waarvan 40 jaar commandant, 37 jaar bestuurslid en 8 jaar voorzitter van St. Barbara-Leveroy. Overleden op 19 januari in de leeftijd van 83 jaar.

Huub Theunissen, lid van St. Barbara-Reuver. Overleden op 20 januari op 44-jarige leeftijd.

Pastoor N.H. Essers, geestelijk adviseur van St. Sebastianus-Klimmen. Overleden op 20 januari in de gezegende ouderdom van 92 jaar.

Jan Cleven, 20 jaar en Eerste Luitenant van St. Jan-Nieuwstadt. Overleden op 24 januari in de leeftijd van 74 jaar.

Mevr. Maria Packbeers-Hamelers, erelid van St. Sebastianus-Eys. Overleden op 29 januari in de leeftijd van 82 jaar.

Jac Janssen, meer dan 50 jaar lid van St. Joseph-Buchten. Overleden op 1 februari in de leeftijd van 68 jaar.

Jan Michiel Demandt, 48 jaar lid van St. Hubertus-Nattenhoven. Overleden op 1 februari in de leeftijd van 83 jaar.

In Memoriam Herman Miscoria

**Zijn stem is stil,
zijn stoel is leeg
en ieder die hem
heeft gekend weet
wat dat zeggen wil.**

Wij ontvingen onlangs het droeve bericht, dat op 11 november 1995 is overleden de heer Herman Miscoria (Maasmechelen). De heer Miscoria was ruim 20 jaar muziek jurylid in het team van OLS-juryleden.

De heer Miscoria zal in onze herinnering blijven voortleven als een bekwaam musicus, zeer deskundig en integer jurylid bij het OLS.

Voor ons, de jurycommissie van de stichting SAS, en zijn collegae betekent zijn heengaan een groot verlies. Wat is "voorgoed voorbij" toch moeilijk.

In Memoriam Mathieu Heymans

Op 22 november 1995 overleed op 71-jarige leeftijd de heer Mathieu Heymans, lid van verdienste van de Schutterij St. Oda, Weert-Boshoven. Ondanks zijn handicap was Mathieu zeer verdienstelijk voor de vereniging, waarbij vooral de jeugd zijn belangstelling had. Voor zijn vele werk voor de schutterij werd hij in 1987 benoemd tot lid van verdienste. Op de naamdag van St. Oda (27 november) werd van Thieu met schutterseer afscheid genomen in de St. Odakerk te Boshoven.

Im Memoriam Antoon (Twen) Mordang

Geboren te Epen 10 augustus 1903, Overleden te Heerlen 30 november 1995. De plechtige uitvaartdienst vond plaats in de parochiekerk van de H. Paulus te Epen, waarna de ter aarde bestelling.

Op zijn laatste tocht werd Twen begeleid door velen, die hem de laatste eer wilden bewijzen. Zijn schutterij St. Paulus-Epen en vele afgevaardigden van de schutterijen van de RK ZLSB waren aanwezig, alsmede juryleden en bestuur van de Zuid-Limburgse bond. De overledene werd door de stoet van schutters aan de rand van het dorp afgehaald en naar de kerk begeleid. Na de uitvaartdienst werd Twen naar zijn laatste rustplaats gedragen door zes officieren van schutterij St. Paulus, gevolgd door zijn familie, vrienden, waaronder de schutters.

Na "The last post", geblazen door John Notermans, werd op gepaste wijze de laatste eer aan Twen Mordang gebracht. Het vaandel, alsmede het rouwvaandel van schutterij St. Paulus en al zijn onderscheidingen waren hierbij aanwezig. En dit waren er nogal wat. Twen had grote verdiensten voor de schutterij. In 1938 werd hij lid en begon als geweerdrager. Maar reeds de tweede keer moest hij als commandant optreden. Als commandant won hij vele prijzen. Hij voerde het commando van 1938 tot 1974. Bij de overdracht hiervan werd hij benoemd tot kolonel en twee jaar later zelfs tot generaal, de eerste die schutterij St. Paulus gekend heeft. Hij was acht jaar voorzitter in de jaren '70 en werd bij het overdragen van de hamer benoemd tot erevoorzitter. Voor zijn verdiensten op maatschappelijk vlak, met name voor de schutterij, maar ook voor de VVV en het Groene Kruis ontving hij een koninklijke onderscheiding in zilver. tevens werd hij opgenomen in de Edele Eedbroederschap. Voor zijn inzet op kerkelijk terrein als kerkmeester mocht hij de pauselijke onderscheiding Pro Ecclesia et Pontifice ontvangen.

De familie Mordang dankt allen, in het bijzonder zijn schuttersvrienden, die bij zijn afscheid aanwezig waren en zij die blijk van medeleven gaven, waaronder het Kapittel van de Rode Leeuw van Limburg, oud-OLS-President Leo Jans en bonden en schutterijen uit de beide Limburgen.

In Memoriam Zef van Daal

Op 16 januari j.l. is Zef van Daal in de leeftijd van 54 jaar overleden. Zef was ruim 32 jaar trouw lid van schutterij St. Joseph uit Buchten. Binnen de vereniging bekleedde hij diverse functies. Nooit werd vergeefs een beroep op hem gedaan als de schutterij hem nodig had. Het is dan ook niet verwonderlijk dat hij vele vrienden had, zowel binnen als buiten de schutterswereld. Op zaterdag 20 januari werd Zef met schutterseer naar zijn laatste rustplaats gebracht. Zijn schutterij zal hem altijd in herinnering bewaren als een oprecht mens. Zijn vrouw Mia, de kinderen en kleinkinderen wensen wij veel sterkte toe.

In Memoriam Jac Cleven

Woensdag 24 januari j.l. overleed in de leeftijd van 74 jaar Jac Cleven. Meer dan 20 jaar lid van schutterij Broederschap St. Jan uit Nieuwstadt. Zelden trad hij op de voorgrond, maar als men hem nodig had was hij aanwezig. Hij verleende veel hand en span-diensten en zag het als zijn taak namens zijn schutterij aanwezig te zijn bij begrafenissen van schuttersleden van de bond Eendracht Born-Echt e.o. De koningstitel wist hij in 1985 in de wacht te slepen. Een tastbaar bewijs is zijn zilveren plaat aan de koningsbreuk, maar indrukwekkender voor zijn familie en schuttersvrienden zullen de ontelbare herinneringen zijn aan Jac. Met schutterseer is Jac Cleven zaterdag 27 januari begraven te Nieuwstadt. Jac, rust zacht.

In memoriam Mevrouw M. Packbeers-Hamelers

Ruim 10 jaren was mevrouw Packbeers erelid van schutterij St. Sebastianus-Eys. Voor de verdiensten hiervan werd enkele decennia eerder de basis gelegd: in 1961 werd Frans Packbeers secretaris van de schutterij en was zijn vrouw Maria Packbeers mede-oprichtster van het damessteuncomité. Vanuit die functies verzette het echtpaar veel werk voor de vereniging.

Na het overlijden van haar man en het terugtrekken als actief lid van het damescomité, werd mevrouw Packbeers benoemd tot erelid. Trouw bezocht ze de vergaderingen en de feestavond, maar vooral de laatste jaren volgde ze de schutterij meer op afstand.

Vrijdag 2 februari was het onze droeve opgave haar met gepaste schutterseer ten grave te dragen. Bestuur, leden, erelid en damessteuncomité Schutterij St. Sebastianus-Eys.

In memoriam Geel Demandt

Kort na de oprichting van onze schutterij in september 1948, was Geel lid geworden van onze schutterij. In de moeilijke jaren direct na de oorlog heeft hij zich ingezet om de vereniging van de grond af te krijgen.

Hij is steeds officier van onze schutterij geweest en nooit is het hem gelukt om het koningschap te veroveren.

I.v.m. zijn gezondheidstoestand was hij echter reeds lange tijd 'rustend lid', doch trouw is hij steeds weer op de hoogte gebleven van het wel en wee van onze vereniging.

Op 1 februari is Geel overleden en enkele dagen later heeft schutterij St. Hubertus-Nattenhoven hem ten grave gedragen.

Th. Jaspers.

In Memoriam Sjeng Goessens

Sjeng Goessens, begiftigd met de zilveren eremedaille in de Orde van Oranje Nassau. Meer dan 70 jaar was hij luitenant van de Blauwe Compagnie, van de Aartsbroederschap der Koninklijke Schutterij St. Sebastianus-Gronsveld. Hij is overleden op zijn 98ste verjaardag, te Maastricht op 18 februari.

TOEN DE SCHUTTERS KWAMEN

Op school leerd'ik een lied
van "Bronsgroen eikenhout"
dat Limburg moest wezen
Ook heb ik, ik schaam mij niet
slechts over mijn, en vla's gelezen
"Dat dierbaar oord"
zoals men in dat lied verder kan horen
herbergt in zijn aard en mens
nog Neerlands mooist folklore
De schutterij, met pracht en praal
kwam Vlaardingen binnen dromme.
'n feest met kleur, met fleur
en denderende trommen
de vendels wap'rend in de wind
veel kleurige cocarde's
marcheerd' met levenslust en pit
de militante gardes
de mensen hoorden gedreun
kwamen verbaasd voor de ramen
ze spelde als was het 'n litanie
de fraaie heilige namen
al stonden jaren hêr
in veler vaan geschreven
Toch is jeugd, blijheid en élan
tot nu hen bijgebleven
"Dank Limburg, voor je komst"
zei onze Burgervader
Zo kwamen Noord en Zuid
elkander toch weer nader.

Cor Codavo ± 1960.

Bijlage: Limburgse Schuttersagenda 1996

INHOUDSOPGAVE

<i>Artikel</i>	<i>pag.</i>
Colofon + Voorwoord	1
St. Monulphus en Gondulphus-Rotem (2)	2
OLS 1902	4
Van compagnie tot koninklijke gilde	6
Bomen voor de schutters	7
Krantekoppen	8
Kopstukken VI - Fried Schrijvers	9
St. Sebastianus-Voerendaal	14
Nieuw kooprecht biedt betere bescherming	15
Medailles - Een reactie	16
LDS-1996	16
5e Marketentstertreffen	17
Neeritter in rep en roer (1733)?	19
Derde Schuttersdag	20
Zuid-Limburgse schutters federatie maakt de schutterijen lid	24
Dodelijk ongeval bij het koningsvogel- schieten te Margraten, 1715	25
Adreswijzigingen	26
Legermuseum (tips)	27
Tentoonstelling Lilse schutterijen	27
Onder de schietboom	29
Wij feliciteren	32
Wij gedenken	34
Gedicht - Redactie - Inhoudsopgave	36

Bijlage Limburgse Schuttersagenda 1996

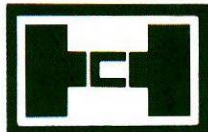
REDACTIE / CORRESPONDENTEN

- ★ Hoofdredacteur: Wim Pijpers Brouwerslaan 25
6093 GG Heythuysen; Tel. 0475-492868, fax 0475-
492868 of NAPO 90 3509 VB Utrecht-Veldpost.
- ★ Drs. Jos Gerits Soppestraat 12 6176 AM Spau-
beek; Tel. 046-4432296, fax 046-4435548.
- ★ Piet Hermans Hegstraat 13 6001 EW Weert; Tel.
0495-544548.
- ★ Werner Smet Breeërsteenweg 124 3640 Kinrooi;
Tel. 089-563132.
- ★ Cor Voorter Maj. Evanslaan 1 6114 KR Susteren;
Tel. 046-4491539.
- ★ Drs. Jean Walraven Borgeind 21 6041 AP Roer-
mond; Tel. 0475-318124.
- ★ Drs. Luc Wolters Dr. Schweitzerstraat 4 6369 XL
Simpelveld; Tel. 045-5442585.
- ★ Correspondent Schuttersbond Eendracht Maakt
Macht: Jos Janssen Boerhaavestraat 19 6001 AV
Weert; Tel. 0495-534587.
- ★ Correspondent Z.L.S.B.: Fred Louwen Baron de
Selysstraat 15 6301 JZ Valkenburg; Tel. 043-
6042322.
- ★ Correspondent schuttersbond Juliana: Mat Nellen,
Postbus 8020, 5993 ZG Maasbree; Tel. 077-
4651626 (privé) of 077-3071980 (zaak). Fax: 077-
3075564.
- ★ Correspondente schuttersbond St. Gerardus-Am-
stenrade: Yvonne van de Wall Antoniusstraat 84,
6166 XL Geleen; Tel. 046-4755123.

HENDRIK
VAN DER PUTTEN

SLAGHOEDJES
SCHUTTERIJKRUIT
REPARATIE
HERLAAD APP.

Zwartbroekstraat 28
Roermond
Telefoon 0475-330688

Mr Cas van Heugten

ADVOCaat EN PROCUREUR

Rijksweg Noord 214, 6136 AE Sittard
Telefoon: 046-4528899 – Telefax: 046-4528900

Algemene rechtspraak, civiel recht, strafrecht,
sociaal verzekeringsrecht, adviezen, incasso's, slachtofferhulp,
verkeerszaken, letselschades, schaderegeling met verzekering-
maatschappijen en contacten met Duitse en Belgische advocaten.

Telefoon 0475-57.16.51
Telefax 0475-57.28.91

Heerstraat Noord 69
6099 AW Beegden (NL)

HERSTEL UW TRADITIE IN ERE: KEVELAERER VAANDELS: RESTAURATIE EN NIEUW.

KEVELAERER FAHNEN + PARAMENTEN GmbH

Kapellenplatz 27, 47623 Kevelaer 1 / BRD
Telefoon: 02832-5734 / Fax: 02832-50075

Wij hebben de vakkennis en kunde in huis om nieuwe vaandels te vervaardigen en oude vaandels te restaureren.
Wij gebruiken de meest zeldzame, kostbare en functionele materialen om via hand- of machineborduurwerk en de onmisbare kunsthistorische achtergrond een ambachtelijk werkstuk van allure af te leveren.

U kunt ook contact opnemen met:
Stadelmaier Nijmegen B.V., Postbus 1011, 6501 BA Nijmegen
Telefoon: 024-3224384
Fax: 024-3232255

LIMBURGSE BIER SPECIALITEITEN
VAN DE MERGELLANDBROUWERIJ

**GULPENER
SJOES**

LIMBURGS
'KONINGSPAAR